

TIDSSKRIFTET
DANSK MUSIKTERAPI
2019, ÅRGANG 16, NR. 2

Ansvarshavende redaktion:

Susanne Hansen, Niseema Marie Munk-Madsen,
Sofie Buchhave, Anne Rauff Larsen,
Erik Christensen, Julie Kolbe Krøier,
Ingrid Irgens-Møller, Anders Jepsen

© 2019, tilhører den enkelte forfatter

Udgivet af: Dansk Musikterapeutforening
www.danskmusikterapi.dk

Opsætning og tryk: Stefan Detreköy, Indtryk

ISSN 1603-8800

Tidsskriftet Dansk Musikterapi udkommer:

15. maj og 15. november
(for bidrag, se deadlines bagerst i tidsskriftet)

Pris:

Abonnement: 225 kr. årligt
Løssalg: 150 kr. pr. nummer

Annoncering:

Tidsskriftet Dansk Musikterapi
modtager gerne annoncer.
En helsides annonce (svarer til A5) koster 1000 kr.
En halvsides annonce koster 500 kr.
En halv side er minimum.
Redaktionen forbeholder sig ret til at vurdere
annoncens relevans i forhold til tidsskriftets abonnenter.
Henvendelse: dmt.redaktion@gmail.com

Distribution:

Tidsskriftet Dansk Musikterapi
Nina Lomholt Andersen
Mail: kasserer@danskmusikterapi.dk

Omslag:

Foto: Kristin Maya Story

Indhold

Redaktionelt <i>Redaktionen</i>	2
Musik og ord, der bevæger <i>Anne-Mette M. Jensen og Hugo Jensen</i>	3
Indtryk fra "Fields of Resonance" <i>Astrid Faaborg Jacobsen og Sofie Binow Andersen</i>	8
Highlights fra udviklingskonferencen om musik og sundhed <i>Ilan Sanfi og Inge Kolind</i>	13
Mødegøjeblikke i indre landskaber <i>Betina Snebang</i>	19
Stafetten <i>Catharina Messell</i>	23
Demensplejesange som musikterapeutisk metode <i>Poul Ilsøe</i>	26
Ny forskning i musikterapi <i>Hanne Mette Ochsner Ridder</i>	30
Om fjernlån <i>Helle Brink</i>	35
Flot gave til musikterapiuddannelsen <i>Hanne Mette Ochsner Ridder og Stine Lindahl Jacobsen</i>	37
Bog anmeldelse: Rehabiliteringspsykologi <i>Niseema Marie Munk-Madsen</i>	38
Bog anmeldelse: Tales from the Music Therapy Room <i>Sofie Buchhave</i>	41

Redaktionelt

Så udkommer det første blad fra en ny redaktion!

Vi er: Susanne Hansen, Niseema Marie Munk-Madsen, Sofie Buchhave, Anne Rauff Larsen, Erik Christensen, Julie Kolbe Krøier, Ingrid Irgens-Møller og Anders Jepsen. Vi har forskellige aldre og personligheder, bor på Sjælland, i Jylland og Berlin. Vi arbejder i psykiatrien, med børn og familier, i ældreområdet og indenfor forskning. Vi har det til fælles, at vi gerne vil levere et levende blad med interessante nyheder, fagartikler, diskussioner, boganmeldelser og praksisbeskrivelser. En stor tak skal lyde til den tidligere redaktion, der alle takkede af i foråret. Arven fra jer bliver svær at løfte! Vi vil gøre vores bedste, og dertil har vi brug for jer læsers hjælp. Skriv ind til redaktionens mailadresse (dmr.redaktion@gmail.com) med ris og ros, gode idéer, artikler og tanker om, hvad I gerne vil læse om og bruge jeres fagtidsskrift til.

I denne udgave kan I læse om Synnøve Friis' øvelser for ældre med og uden demens, indtryk fra to konferencer, to boganmeldelser og meget mere.

God fornøjelse!

DMTF's bestyrelse har vedtaget en prisstigning på *Tidsskriftet Dansk Musikterapi* så et års abonnement fremover koster 225 kr. For abonnenter i udlandet bliver prisen 275 kr.

Musik og ord, der bevæger

– Metode og øvelser af Synnøve Friis til træning for ældre med og uden demens

Anne-Mette M. Jensen, cand.mag i musikterapi. Ansat på Seniorcenter Bakkegården i Gladsaxe.
Kontakt: anmoje@gladsaxe.dk

Hugo Jensen, cand.mag. i musikterapi. Pædagogisk diplomuddannelse i psykologi. Kirkemusikalsk diplomeksamen fra konservatoriet. Ansat i Center for demens – Lindehusene og på Diakonissestiftelsens hospice.
Kontakt: hugo75002@yahoo.com

Introduktion

Under *tværfaglig inspiration* præsenteres på Dansk Musikterapeutforenings hjemmeside 24 stoleøvelser udviklet af Synnøve Friis (www.danskmusikterapi.dk/tvaerfaglig-inspiration-2/). Materialet kaldes *Musik og ord, der bevæger* og består af:

- Instruktionsstekster, videoeksempler og lydfiler til hver øvelse.
- Fire lydfiler, hvor Synnøve fortæller om sit liv med musikken, - og om teori, metode og målgruppe.

Det samlede teksthæfte kan downloades. I denne artikel bringes en præsentation af Synnøve Friis og et historisk rids af, hvad der nu er blevet et non-profit projekt med øvelser, musik og vejledning til træning for ældre med og uden demens. Derefter fortæller vi om egne erfaringer med metoden og øvelserne.

Præsentation af Synnøve

Synnøve Friis (f. 1925) regnes for en af de vigtige pionerer indenfor musikterapien i Danmark. Efter konservatorieuddannelsen som pianist og musikpædagog i København tog hun videreuddannelse i musikterapi i udlandet. Hun udviklede musikterapi metoder inden for geriatrien, med særligt fokus på demensramte og afasipatienter. Synnøve

Synnøve Friis (2018), foto af Hugo Jensen

Friis lagde meget vægt på at anvende enkle musikalske grundelementer i nonverbal kommunikation og bevægelse. Hendes bog *Musik i ældreplejen* er en klassiker (Friis, 1987) (Bonde, 2014, s. 34).

Historisk baggrund

Synnøve udgav i 1970'erne et materiale med 12 øvelser, bestående af et kassettebånd og et tekst hæfte. Det blev hurtigt kendt og anvendt mange steder. 3 år senere blev endnu 12 øvelser udgivet på samme måde. *Musik til fysisk optræning 1* og 2 blev i årtier brugt på mange plejehjem. I forbindelse med, at Synnøve boede godt tre måneder på Lindely plejehjem i Hellerup i 2014, erfarede hun, at øvelserne blev anvendt på stedet - med og til stor glæde! Synnøve oplevede, at øvelserne stadig var effektive, og hun fik lyst til at genudgive materialet på CD og DVD. Hun begyndte (som beboer) at træne flere ansatte i metoden og øvelserne. Der blev lavet videooptagelser af øvelserne med ansatte fra Lindely. Det var en handlekraftig aflastningsbeboer, som var flyttet ind for en periode.

Med henblik på en nyudgivelse var Synnøve begyndt at revidere teksten til øvelserne i samarbejde med bl.a. musikterapeuterne Hanne Mette Ochsner Ridder og Chris Lykkegaard. Der var håb om, at en udgivelse kunne ske med midler fra en pulje fra Folkeetinget. Et møde om denne finansieringsmulighed var aftalt; men dagen før mødet blev der udskrevet valg. Mødet blev aflyst og muligheden forsvandt. I en periode lå projektet stille, da der ikke var penge til en udgivelse. Synnøve var frustreret, men gav ikke op. Hun begyndte at oplære flere i øvelserne og på plejehjemmet Søndersø i Gentofte, hvor Synnøve på det tidspunkt var flyttet til, fik vi og andre interesserede grundig undervisning i metoden og øvelserne.

Synnøve kom stadig på Lindely, som

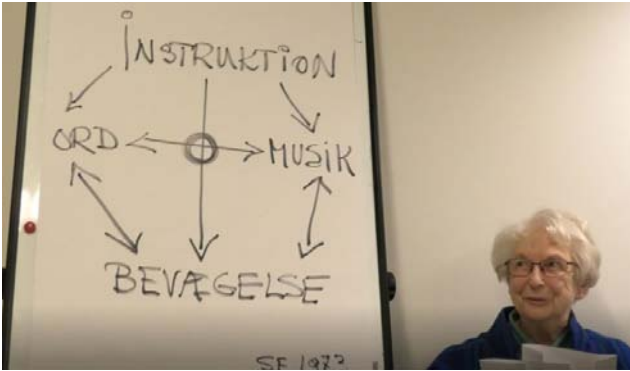
er en del af Sankt Lukas Stiftelsen, for at supervisere de ansatte. Synnøve lærte Søren Bønløkke, direktøren for stiftelsen, at kende. Han ønskede at støtte op om at få udgivet Synnøves materiale. En arbejdsgruppe blev dannet med Søren og Synnøve, hvor vi også sad med. Nye videooptagelser af den endelige version af øvelserne skulle laves. Tiden og teknologisk udvikling havde gjort, at det gav mening at gå væk fra tanken om en udgivelse i fysisk form. I foråret 2018 blev videooptagelserne lavet over to dage.

På et tidspunkt opstod idéen om at spørge Dansk Musikterapeutforening om muligheden for at placere materialet på deres hjemmeside. Det blev ført ud i livet, og materialet ligger nu under *tværfaglig inspiration* på www.danskmusikterapi.dk.

Efter dette historiske oprids af udviklingen fra kassettebånd til internettet, vil vi nu beskrive teorien bag Synnøves øvelser. Herefter vil vi fortælle om vores erfaringer fra praksis med øvelserne; dels som musikaktivitet og dels som indirekte musikterapi eller *skill sharing*, hvor plejepersonalet får kompetencer, de kan bruge i hverdagen.

Selve metoden

I Synnøves øvelser er musikken, instruktionerne og bevægelserne bygget ind i hinanden, dvs. at musikken nøje er tilpasset bevægelserne, som betones af instruktionen. Det er meget vigtigt, at rytmen og dynamikken i musikken og bevægelsen følges ad. Variationen i musik, ord og bevægelse bevirker, at de forskellige centre i hjernen aktiveres og regulerer arousalniveauet. For eksempel i gruppemusikterapi med mennesker som lever med demenssygdomme eller andre kognitive problematikker, kan indgangen til at vække og fastholde opmærksomheden være at tage disse tre elementer i brug; dels for at vække og aktivere hjernen og dels for at

Model af Synnøve Friis (1973).
Foto fra 2018

tilgodese de forskellige ressourcer og behov i gruppen. Netop koblingen af musik, ord og bevægelse kan være nøglen til at ramme den enkelte med lige præcis den stimulation, som akkurat fanger og fastholder opmærksomheden og fører til, at vedkommende fx vågner op og er med, eller medfører at minder og/eller følelser opstår.

Musikkens rolle

Ifølge Synnøve er musikken i materialet nøje udvalgt og sammensat i forhold til at regulere arousalniveauer, idet øvelserne fremtræder i forskellige tempi til varierende klange, rytmer, dynamikker og melodier. Derudover er der indtænkt dur/mol melodier for at skabe og give plads til forskellige stemninger, følelser og behov hos den enkelte.

Efter vejledning af Synnøve er musikken grundigt tilpasset til den verbale instruktions anvendelse af betoning, crescendo eller decrescendo og understøtter derfor både forståelsen og udførelsen af øvelserne i praksis. Hun fortæller, at under musikoptagelserne i sin tid, spillede orkesteret efter hendes bevægelser/instruktioner og ikke omvendt.

Bevægelse og den bevægende rolle

Bevægelse dækker ifølge Synnøve både den

fysiske bevægelse, og den følelsesmæssige bevægelse. Den fysiske bevægelse har til formål at genoptræne og vedligeholde de daglige fysiske færdigheder. De forskellige klange, melodier og harmonier kan være med til at fremkalde forskellige stemninger og følelser hos den enkelte. Nogle af musikstykkerne kan fx vække minder fra barndommen og på den måde virke trøstende og frembringe en følelse af omsorg. Andre melodier kan virke opmuntrende og få os til at grine sammen, hvilket kan medføre en følelse af tilknytning og et fællesskab. Hos nogle kan musikken eller bevægelser også give anledning til at blive ked af det eller rørt, hvilket igen kan være en forløsende oplevelse.

Anvendelse i praksis beskrevet af Anne-Mette Møllegaard Jensen

Mit første møde med Synnøve

Jeg mødte for første gang Synnøve tilbage i efteråret 2017, hvor hun sammen med musikgruppen Cornamusa optrådte på Lindely plejehjem. Jeg var inviteret med som gæst blandt beboere, familier og ansatte. Synnøve havde nøje planlagt koncertens opbygning,

ved at indtænke hvordan de forskellige centre i hjernen stimuleres, for at fange publikums opmærksomhed og koncentration, da mange af beboerne lever med en demenssygdom. Min oplevelse af koncerten var positiv, fordi jeg både kunne se og mærke, hvordan vi som publikum var tryllebundet og helt glemte både tid og sted. Ingen af os havde lagt mærke til koncertens varighed på 1½ time. Der var ikke en eneste, som var faldet i søvn eller gået fra koncerten, hvilket man ellers godt kan forvente af mennesker som lever med en demenssygdom. Tværtimod oplevede jeg efter koncerten en helt særlig vågenhed og opløftethed blandt publikum, og samtaler som emmede af begejstring. Jeg fangede Synnøve før hun forsvandt ud af lokalet, og takkede hende for denne fantastiske oplevelse, hvilket blev startskuddet til et videre samarbejde til det nu færdige materiale *Musik og ord, der bevæger*.

I løbet af sommeren 2018 besøgte jeg jævnligt Synnøve, hvor vi sammen gennemgik øvelserne, hvorefter jeg gik hjem og øvede til næste gang. Trods hendes høje alder og længerevarende sygdomsforløb, kunne jeg tydeligt mærke hendes stærke passion og engagement for øvelserne, og hun gik bestemt ikke på kompromis, førend jeg udførte øvelsen helt rigtigt. Jeg begyndte at praktisere øvelserne sammen med beboere fra Seniorcenter Bakkegården, som er et pleje- og omsorgscenter for mennesker med demenssygdomme, hvor jeg arbejder som musikerapeut.

Øvelserne i praksis

På Bakkegården er der blevet taget godt imod øvelserne. Jeg har i løbet af det sidste års tid praktiseret dem fast i et bofællesskab, hvor 8-10 beboere har deltaget. Formålet med at anvende øvelserne i netop det bofællesskab har været både at genoptræne og vedligeholde de daglige fysiske færdigheder, og at skabe

mulighed for positiv social kontakt blandt beboerne.

Der er sket en betydelig fysisk forbedring hos flere, som bl.a. kan ses ved en øvelse, hvor hånden først placeres bag nakken og derefter skubbes mod modsatte skulder. Eller ved at knæ som tidligere har været svære at løfte, nu kan løftes uden besvær. Derudover er der også blevet mere overskud til at synge med på sangene, samtidig med at vi udfører øvelserne, som når vi fx laver en ro-bevægelse og synger "Vil du, vil du"! Jeg oplever også, at musikken nogle gange kan sætte gang i minder eller en følelse af ked af det-hed. Det kan handle om savnet efter sin mor eller savnet efter dengang man var en dygtig gymnast.

Flere af øvelserne giver altid anledning til et godt grin fx når vi *letter rumpetten* eller synger *Og gå så, og gå så*, hvor mimikken glad/sur, kommer i spil og til udtryk. I melodien *Kongelunden* holder vi hinanden i hænderne, hvilket jeg har erfaret skaber positiv social kontakt blandt deltagerne. Eller når vi i en af øvelserne drejer hovedet godt til den ene side og lige hilser på naboen. Eller når vi alle pludselig skråler med på en af sangene og har glemt teksten, og derefter bryder ud i vild latter. Jeg kunne komme med mange flere positive oplevelser og udsagn omkring brugen af øvelserne. Som fast afslutning er der fælles kaffe i køkkenet, hvor samtaler opstår og humøret er højt - sammenlignet med før vi gik i gang med øvelserne

Musik og ord, der bevæger er et godt og gennearbejdet materiale, som kan anvendes på flere niveauer alt afhængigt af hvem man er som fagperson og med hvem man laver øvelserne. Når jeg som musikerapeut bruger materialet i arbejdet med mennesker med demenssygdomme, har jeg oftest fokus på interaktioner med den enkelte – i et socialt perspektiv.

Anvendelse i praksis beskrevet af Hugo Jensen

Efter jeg selv blev undervist af Synnøve i sommeren 2017, blev der i efteråret arrangeret, at 7 ansatte fra Pleje- og demenscenter Klarahus (nu Lindehusene) skulle trænes som instruktører i de 24 øvelser. Undervisningen foregik over fire uger, to timer ugentligt. Synnøve ville være supervisor og havde bedt mig undervise. De ansatte var meget glade for den læring, der lå i forløbet. De fik ikke blot et redskab til praksis gennem selve øvelserne, men også en øget bevidsthed om egen krop og stemme i forhold til spejling. De fleste skulle støttes i at turde overdrive betoning og bevægelser. Når det var lært, så skulle der fokuseres på musikken og instruktørens vitalitetsdynamik. F.eks. i øvelse 14 begyndes lidt svagt, så der kan laves et crescendo i starten, således at den stærkeste betoning bliver på ordet *helt* (*Grib fat om et tov og kravl op – og op – og op og helt op*). På side 4 i instruktionshæftet forklares, hvordan betoningerne i instruktionsteksten er vist ved at bruge fed skrift og store bogstaver. For hver enkelt øvelse står i to kolonner hhv. en beskrivelse og instruktionsteksten. Det er et pædagogisk og gennearbejdet undervisningsmateriale. Teksten kan tales eller synges.

Jeg har på en række plejecentre de seneste år brugt øvelserne i gruppemusikterapi-forløb med ældre demensramte. I forhold til modellen om *Ramme, Regulering og Relation* (Ridder, 2016), så understøtter brugen af genkendelige elementer eller interaktionsmønstre det, at skabe en tryk ramme, gennem et forløb med flere sessioner. Øvelserne er som nævnt stimulerende og effektive til at regulere op i arousal. Typisk har jeg først introduceret *Dengang jeg drog af sted*. En kendt tekst får ofte deltagerne til at synges med og

tale om sangen efterfølgende, og øvelsen har åbnet for mange gode samtaler om skole- eller soldatertid. Som trigger af erindringer kan øvelserne på den måde skabe positive interaktioner i relationsarbejdet.

Nutiden og fremtiden

Synnøves materiale er frit tilgængeligt, og kan bruges af alle faggrupper i ældreomsorgen. Musikterapeuter kan i egen praksis bruge øvelserne, men kan også anvende materialet til at undervise og opkvalificere andre faggrupper i musik og bevægelse. Synnøve sagde i sit foredrag i 2016: "Man må gi' det videre". Det har hun nu gjort med dette fine materiale. Vi håber, at øvelserne må komme mange til glæde, også i fremtiden.

Litteratur

- Bonde, L.O. (Ed.) (2014). *Musikterapi: teori, uddannelse, praksis, forskning. En håndbog om musikterapi i Danmark*. Århus: Forlaget Klim.
- Ridder, H.M.O. (2004). Synnøve Friis. *Pioner på ældreområdet*. Dansk Musikterapi, 1(2), (s. 15-18).
- Ridder, H.M. (2016). *Musikterapi i en psykosocial demensomsorg i plejebolig* (s. 133-145).
- I Stige, B. og Ridder, H.M. (red.) *Musikterapi og eldrehelser*. Oslo: Universitetsforlaget.

'Fields of Resonance' Aalborg 2019

Den 11. europæiske musikterapi-konference blev i sommer afholdt i Aalborg, den 26-30. juni. Programmet kan ses på <https://www.musictherapy.aau.dk/emtc19/>. Her følger personlige beretninger fra to af konferencedeltagerne.

Stemninger fra en konference

Af Astrid Faaborg Jacobsen, cand.mag. i musikterapi. Ansat i Fredericia Kommune.

Kontakt: astrid.jacobsen@fredericia.dk astrid.faaborg@gmail.com

Efter at have været deltager i EMTC's konference, rejste jeg fra Aalborg og Musikens Hus med fantastiske faglige opdateringer, ny viden, oplæg, udvekslinger, latter, koncentration, våde øjne, solskin og varme, smil, blikke, fordybelse, humor og dejlig musik. Et bombardement af stimuli på mange niveauer RESONERER stadig i mig.

Medlemmer af EMTC, og ikke mindst medarbejdere og studerende ved musikterapiuddannelsen, havde gjort et kæmpe arbejde, for at vi som konferencedeltagere fik en helstøbt og gennemført konference. Tusind tak for det.

Hver start – på konferencen og de enkelte dage – blev indledt med både musikalsk improvisation, eventyrfortælling, samt "dagens citat". Rørende og sjovt i kontekst af keynote speakers, som leverede deres ypperste og interessante oplæg.

Jeg deltog i en del mundtlige oplæg og symposier omhandlende forskning, cases og metarefleksioner om musikterapi i demensomsorg. Jeg bemærkede flere gengangere af deltagere, der, som jeg selv, deltog, og i pauser og bevægelser mod nye oplæg summede udvekslinger og nye ideer til egen faglig udvikling og nye tiltag i klinisk praksis.

Men jeg deltog også i workshops, hvor det forskningsbaserede eller kliniske fokus ikke var så vigtigt for mig. Disse blev små pauser, hvor jeg oplevede op-tankning på andre niveauer med kropslig bevægelse, stemmeimprovisationer eller dialog om, hvordan det er, vi som musikterapeuter præsenterer os selv og "sælger" vores varer til samarbejdspartnere og beslutningstagere.

Endelig bidrog jeg selv med et klinisk perspektiv i et symposium sammen med kollegaer fra England, Portugal og Danmark. Som jeg hørte andre, oplevede jeg også her, at konferencer selvfølgelig handler om store projekter, forskning, viden-

skabelighed og validitet, men at det også giver mening og inspiration for mange, når dagligdagen, og måske meget enkle cases, får plads og bliver delt.

I mit daglige arbejde er der blandt andet opmærksomhed på, hvordan der etableres god kontakt med borgere, som er nydiagnosticerede med en demenssygdom og ikke mindst etablering af kontakt med borgere, som er forholdsvis – og nogle gange meget – unge. Til konferencen var det interessant og meget inspirerende at høre oplæg om, blandt andet hvordan man i andre kommuner, men også i andre lande, blandt andet England og Norge, arbejder klinisk men også fagpolitisk med dette.

Oplæggene spændte bredt fra fokus på arbejdet med intrapsyriske udfordringer, psykosociale indsatser og til mere adfærdskorrigerende og stimulerende indsatser. Til alle oplæg fik jeg ideer og blev nysgerrig på helheden eller enkeltdele, og i den sammenhæng var det godt at kunne tage noter, få noteret links og referencer, og gemt dem i en "skattekasse" af viden.

... Og nu kan den åbnes igen, og jeg kan finde det specifikke eller 'rode lidt rundt' og genkalde og bruge det i de sammenhænge, hvor min arbejdshverdag bevæger sig hen. Helheden, små dele og rørelsen, som fortsat RESONERER, skal nu omsættes, og ikke mindst, anvendes.

Åbningsceremoni i Musikkens Hus. Hanne Mette Ochsner Ridder introducerer begrebet Resonance

Min første europæiske konference

Af **Sofie Binow Andersen**, cand.mag. i musikterapi, ansat på Aalborg psykiatriske hospital og i Aalborg kommunes Fagcenter for Særlige Tilbud.

Kontakt: sofie@binow.dk

Da jeg ankom til konferencen i Aalborg, blev jeg endnu en gang fascineret af, HVOR mange musikterapeuter, der findes i hele verden. Omkring 45 lande var repræsenteret fra Korea til Australien, Sydamerika, Kina, hele Europa med flere. Omkring 500 musikterapeuter - klinikere og forskere - var fløjet, kørt, cyklet og gået til Musikkens Hus i Aalborg for at samles omkring *Fields of Resonance*.

Åbningsceremonien onsdag aften satte et udsletteligt aftryk på konferencen og illustrerede den humoristiske, selvironiske, faglige, disciplinerede og hjertelige ånd, som Stine Lindahl (organiseringsschef for konferencen), Hanne Mette O. Ridder (organiseringsschef for det videnskabelige indhold), samt hele organiseringskomiteen - Niels Hannibal, Julie Ø. Bøtker, Ulla Holck, Jens Anderson-Ingstrup, Gustavo Gattino, Charlotte Lindvang og Bolette D. Beck – satte på hele konferencen.

Jeg blev virkelig overrasket, glad og rørt over at se og opleve 'mandskabet' på 'musikterapiflåden' skabe så fantastisk en stemning. Det var gennemgående for alle fem dage.

Hver morgen blev konferencen åbnet med fællessang (en dansk folkevise oversat til engelsk). Herefter blev eventyret omkring "The Ugly Duckling" læst op (skrevet af Niels Hannibal og Julie Ø. Bøtker). Et meget selvironisk og underholdende eventyr, der beskriver musikterapien (den grimme ælling), der først har svært ved at blive accepteret og drager ud i verden, hvor den møder en masse "sheep" (companion-, friend-, professor- og author-"sheep"). Det ender med, at ællingen (musikterapien) vokser sig til en svane og bliver til et rigtigt fag.

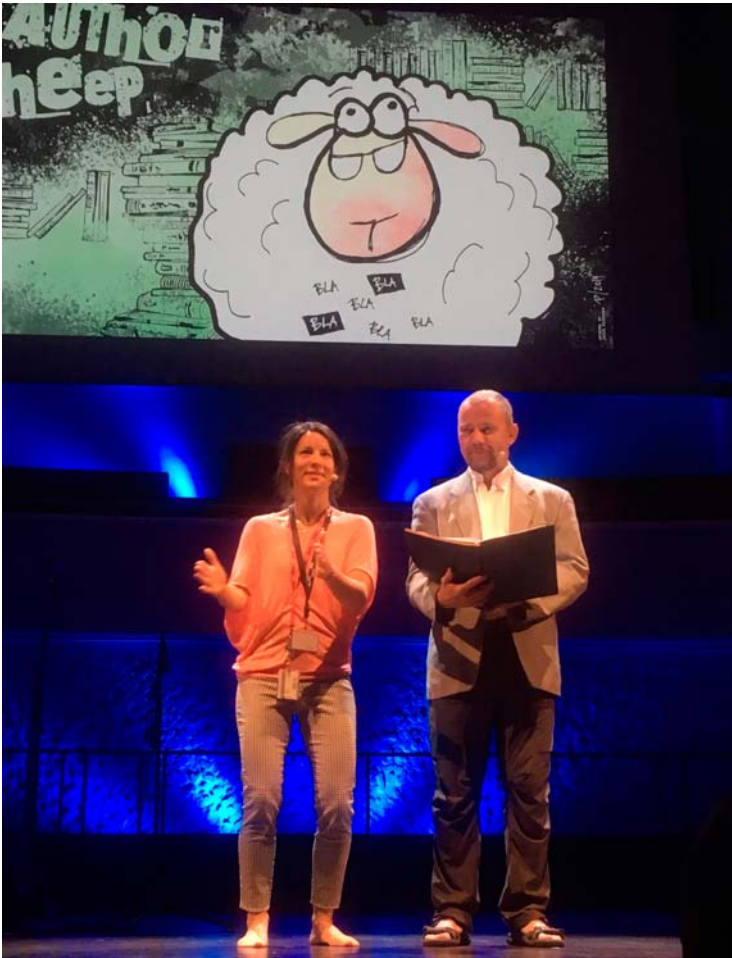
Før keynoten gik på scenen, læste Charlotte Lindvang hver morgen et nyt citat op omkring resonance. Keynoten gik på scenen. Efterfølgende en musisk improvisation (refleksioner over indholdet af keynoten). Til slut en faglig diskussion.

Det var en rigtig hyggelig måde at starte hver dag op på. Alle var samlet, fik sunget, grinet og reflekteret.

Min forventning til konferencen var generelt at få en masse faglige og praksisnære indtryk i relation til musikterapi i psykiatrien. Derudover glædede jeg mig til at mødes med danske kollegaer.

Jeg havde fået æren af at spille den reflekterende improvisation efter keynoten om torsdagen sammen med Julie B. Rasmussen. Det var en ganske særlig oplevelse at improvisere foran 500 mennesker, der faktisk finder mening i fri improvisation. Derudover var det også en smule nervepirrende.

Det første faglige indslag, der gjorde indtryk på mig, var et symposium omkring "Skizofreni og musikterapi". Det indeholdt fire korte cases fremlagt af fire musikterapeuter: Kaczynsky (Østrig), Riedl (Østrig), Graf (Schweiz) og Solli (Norge).

*Morgensamling
i Musikens
Hus hvor Niels
Hannibal og
Julie Ø. Bøtcher
underholder
med en nyfor-
tolket (musik-
terapeutisk)
version af "Den
grimme ælling".*

Overvejelserne i de fire cases var blandt andet: "Er det her musikterapi?", "Hvad er terapi?", "at facilitere indre dialog" og "motivationsarbejde" omkring deltagelse og fremmøde i musikterapi. Nogle spørgsmål og problemstillinger, som alle musikterapeuter støder ind i fra tid til anden.

Der blev for eksempel sat ord på, hvad allianceopbygning kan kræve af musikterapeuten. At vi af og til må bevæge os ud af musikterapirummet og ind i patientens dagligdag og interessefelt. Da allianceopbygning kan tage kortere og længere tid, kan der opstå en usikkerhed i musikterapeuten i forhold til begrebet terapi.

Oplæggene gav anledning til en diskussion omkring musikterapeuters kliniske arbejde og overvejelser; for eksempel om vores musikterapitraditioner er vigtige, når vi udveksler erfaringer fra praksis, eller om det er underordnet, da vores praksis

altid vil bevæge sig ind og ud af forskellige musikterapi traditioner – hvilket er forudsætningen for at kunne møde ethvert menneske i terapi!

Det var spændende at have denne dialog med så mange forskellige musikterapeuter.

Et dansk oplæg jeg vil fremhæve var "*GIM¹ i behandlingen af PTSD beskrevet ud fra et klient-/terapeutperspektiv*" (Dammeyer og Christensen, Danmark). Det var en meget gribende beskrivelse af et traumefokuseret forløb i GIM fortalt af terapeut og patient. Som lytter fik man både patientens og klientens perspektiv på forløbet; det vil sige patientens personlige og emotionelle refleksioner og beskrivelse af den terapeutiske proces, samt terapeutens faglige beskrivelse af PTSD, valg af musik og andre tiltag, der var relevante i denne konkrete terapeutiske proces.

Jeg var heldig også at få plads på to workshops, der generelt var meget eftertragtede. Den ene workshop, "*Personal Music and Imagery*", omhandlede en metode til at tilgå selv supervision ud fra forskellige fokusområder (Scott-Moncrieff, Story). Vi gennemgik tre områder:

- 1) åben tilgang med at "tjekke ind" om ens generelle tilstand,
- 2) udfordringspunkt på jobbet, som kræver ekstra opmærksomhed,
- 3) ressourcer på jobbet.

Metoden tog udgangspunkt i at finde op til tre stykker musik ved hvert enkelt fokusområde og herefter udvælge et af disse.

Hver aften efter dagens konferenceprogram var der sociale arrangementer: *Rold Robbers' camp* i Rold skov, ølvandring i Aalborg, samt konferencemiddag lørdag aften. Jeg deltog i konferencemiddagen og ikke mindst på det store dansegulv efterfølgende, hvor rigtig mange musikterapeuter slap kroppen fri og dansede, indtil der ikke var mere musik på scenen. En meget befriende måde at afslutte tre intensive dage på.

Søndag var der afslutningsceremoni efter dagens program. I den forbindelse blev der, af korleder John Højby, indstuderet et flerstemmigt nummer af John Højby (mel.) og Eva Chortsen (tekst) "How wonderful this little land" – en overraskelse til Lars Ole Bonde, professor i musikterapi, der går på pension. Lars Oles kone, Ellen, deltog også i arrangementet som solist, og derudover spillede hele konferencekomiteen til nummeret. En rørende og rigtig fin gave til Lars Ole, som han øjensynligt blev overrasket over og glad for.

Fem dages konference var slut. Dage, der både havde skabt følelsesmæssig og faglig resonans.

1 GIM (Guided imagery and music) er en psykoterapeutisk metode ledsaget af primært klassisk musik.

2 På dansk: Vidunderlige lille land

Highlights fra udviklingskonferencen om musik og sundhed

Stor interesse for anvendelse af musik i sundhedsvæsenet

Ilan Sanfi, cand.mag. og ph.d. i musikterapi, BMGIM-terapeut, Næstformand for Dansk Musikterapeutforening og medlem af Tænketanken Musik og Sundhed. Kontakt: ilan@sanfi.dk og www.micostudy.com

Inge Kolind, cand.mag. i musikterapi, Formand for Dansk Musikterapeutforening og medlem af Tænketanken Musik og Sundhed. Kontakt: dmtf@danskmusikterapi.dk

I denne artikel giver vi et kort oprids af highlights fra Tænketanken Musik & Sundheds udviklingskonference, som blev afholdt hos Koda i København den 5.9. 2019.

Baggrund

Der er et stadigt større fokus på og voksende interesse for anvendelse af musik og kultur i det danske sundhedsvæsen blandt politikere, beslutningstagere, patientforeninger, hospitalsafdelinger, sundhedsfagligt personale og patienter. Det samme gælder de danske medier, som i stigende grad har fokuseret på emnet i form af artikler og temanumre, herunder DR, Politiken, Weekendavisen og Kristeligt Dagblad. Eksempler herpå er artikler som: "Der er for lidt musik i det danske sundhedsvæsen" (Kolind & Lidell, 2019) og "Børn i kemo og krigsplagede flygtninge: Her virker musik som behandling" (Nisgaard, 2019).

Som beskrevet i forrige udgave af dette tidsskrift (Kolind & Sanfi, 2019), er

Tænketanken Musik & Sundhed et interessefællesskab, hvor komponister, musikere, musikterapeuter, politikere, forskere, patientforeninger, virksomheder og sundhedspersonale er gået sammen for at fremme brug af musik i sundhedssystemet (www.musiksundhed.dk). Tænketanken rummer et professionelt ledet sekretariat, over 100 medlemmer og på nuværende tidspunkt to partnere, der arbejder aktivt for sagen, nemlig Dansk Musikterapeutforening og komponistforeningen DJBFA, hvoraf sidstnævnte var initiativtager og startede tænketanken tilbage i 2017.

Om udviklingskonferencen

Formålet med udviklingskonferencen var at samle udvalgte politikere, beslutningstagere, hospitalsledelser, sundhedspersonale, patientforeninger, virksomheder, forskere, musikterapeuter, komponister med flere med henblik på at diskutere udfordringer og løsninger forbundet med at kunne omsætte visionen om at udbrede musik i sundhedssystemet til handling.

Der var godt 100 deltagere på konferencen, som bød på en kombination af faglige oplæg, taler, musikalske oplevelser og gruppearbejde, hvilket blev styret kyndigt og levende af Mikkel Frey Damgaard (journalist) og Stine Lindahl Jacobsen (lektor, ph.d., Musikterapiuddannelsen, Aalborg Universitet). Blandt deltagerne var kulturminister Joy Mogensen, Peder Hvelplund (sundhedsordfører for Enhedslisten og medlem af Folketingets Sundheds- og Ældredvalg), læger, beslutningstagere og afdelingssygeplejersker samt repræsentanter fra en række patientforeninger, herunder Kræftens Bekæmpelse, Lungeforeningen, Gigtforeningen, Scleroseforeningen samt Livskraft.

Den ene af konferencens to hovedtalere var kulturminister Joy Mogensen, som i sin tale understregede musikkens og kulturens

generelle sundhedsfremmende værdi. Hun fremhævede, hvordan vi i Danmark historisk set har været i stand til at opbygge et offentligt system, der kunne løse store samfundsmæssige problemer, og påpegede behovet for at tilpasse sundhedssystemet til en mere helhedsorienteret retning. Derudover holdt Franciska Rosenkilde (kultur- og fritidsborgmester i København og medlem af Alternativet) en tale, hvor hun fremhævede fordelene ved at integrere andre behandlingsformer end de medicinske og lægefaglige, hvor man ser mere på det hele menneske. Hun pointerede, at man altid er et helt menneske – både når man er rask, og når man er syg – og at musik og kultur kan spille en rolle i udviklingen mod et mere holistisk sundhedssyn. I sit faglige indlæg gav Lars Ole Bonde (professor emeritus i musikterapi ved Aalborg Universitet og i Musikk og Helse, Norges Musikkhøg-

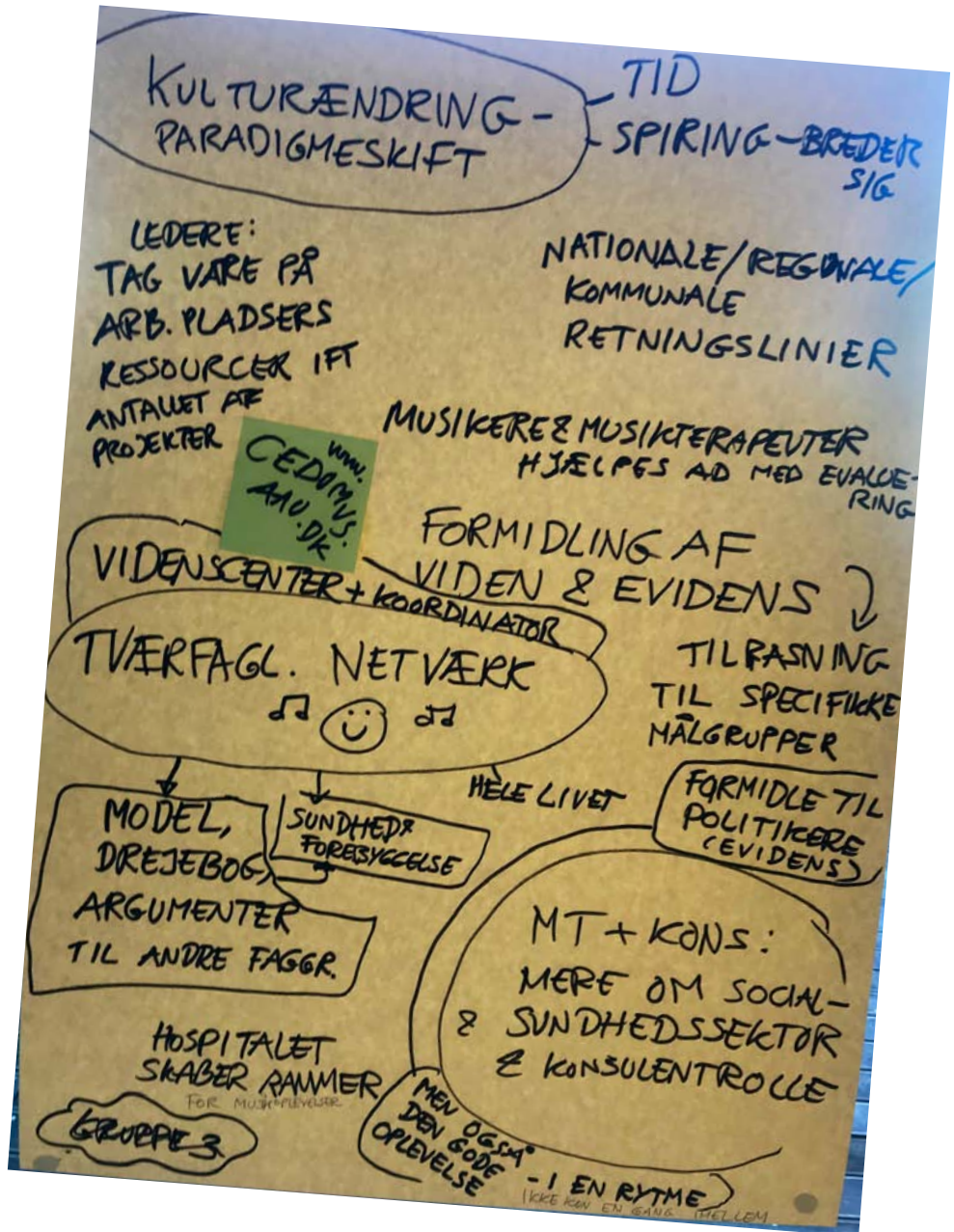
skole) et kort oprids over forskellige tilgange til anvendelse af musik i sundhedssystemet. Som eksempel på en velafprøvet dansk model for anvendelse af musikterapi og musikmedicin, fortalte han om den tværfaglige behandling på Musikterapiklinikken, Aalborg Universitetshospital, Psykiatrien. Derudover fremhævede Bonde det *virtuelle Center for Dokumentation og Forskning i Musikterapi* (CEDOMUS) som ressource og vidensbank, der i et letforståeligt sprog giver overblik over forskning, litteratur og anvendelse af musikens terapeutiske potentiale indenfor en række patientgrupper (www.musikterapi.aau.dk/cedomus). Betina Dybbroe (professor ved Center for Sundhedsfremmende Forskning, Roskilde Universitet) gav et fagligt oplæg om musik som demokratiserende åbning til det gode liv. Hun pointerede, at oplevelsen af egen sundhed har sammenhæng med oplevelsen af håb, meningsfuldhed, identitet, anerkendelse, handlemuligheder, samt kulturelle og sociale tilhørsforhold. Her så Dybbroe, at musik kan spille en vigtig rolle som 'sprog' for det tabuiserede, som lindring og omsorg, og som et middel til at danne fælles mening og til at dele sårbarhed.

Et af de centrale oplæg på konferencen var Johanne Bøgh Niensens (cand.mag. i musikterapi) præsentation af konklusioner fra kortlægningsrapporten om anvendelse af musik i det danske sundhedsvæsen, som hun og Anita Jensen, (post.doc. Aalborg Universitet og kultur- og helsestrateg, Region Skåne) i regi af Nordjysk Center for Kultur og Sundhed udarbejdede på vegne af DJBFA (Jensen & Nielsen, 2019). Blandt andet fremhævede Nielsen, at interessen for brug af musik er stor på landets hospitalsafdelinger, men at musik endnu bruges ufokuseret i sundhedsvæsenet bortset fra hospiceområdet, hvor der er musikterapeuter og musikere på 15 af landets 21 hospicer.

Konferencens taler og oplæg var blandet med en spændende vifte af musikalske oplevelser og indslag, hvor deltagerne kunne mærke musikkens virkning på krop og sind. Violinist Lisbeth Sagen og harpenist Berit Spælling spillede en *Musikalsk Stuegang*, der afspejlede deres aktivitet i *MusikBeRiget*, et projekt, der siden 2009 har arbejdet for at forbedre livskvalitet og trivsel for børn, unge og deres familier under indlæggelse på hospitaler. Stine Lindahl Jacobsen faciliterede en fælles stemmeimprovisationsøvelse, hvor deltagerne skulle synge sig frem til et fælles musikalsk udtryk. Endelig gav Ilan Sanfi en kort præsentation af sine igangværende forskningsprojekter med musiklytning og visualisering samt smagsprøve på en af sine specialdesignede musikvisualiseringsrejser (www.micostudy.com).

Ovenstående taler, oplæg og musikalske indslag kulminerede i to udviklings-sessioner

med gruppearbejde, hvor deltagerne først monofagligt og herefter tværfagligt skulle drøfte de udfordringer, problemstillinger og løsninger, de oplever i forbindelse med at kunne anvende og implementere musik både i mindre og større skala i sundhedssystemet.

Opsummering af udbytte af udviklings-sessionerne

Blandt deltagerne var der stor interesse for at bruge musikens unikke kvaliteter og uudnyttede potentiale i sundhedsvæsenet. Nogle af hovedkonklusionerne fra gruppesessionerne var anbefalinger til et nationalt videnscenter om musik og sundhed samt en *task force*, som kan vejlede hospitals- og sundhedsafdelinger i brug af musik. Andre pegede på behov for oprettelse af implementeringscentre på forskellige hospitaler for at fremme anvendelse af musik i sundhedsvæsenet og generering af skalerbar erfaring

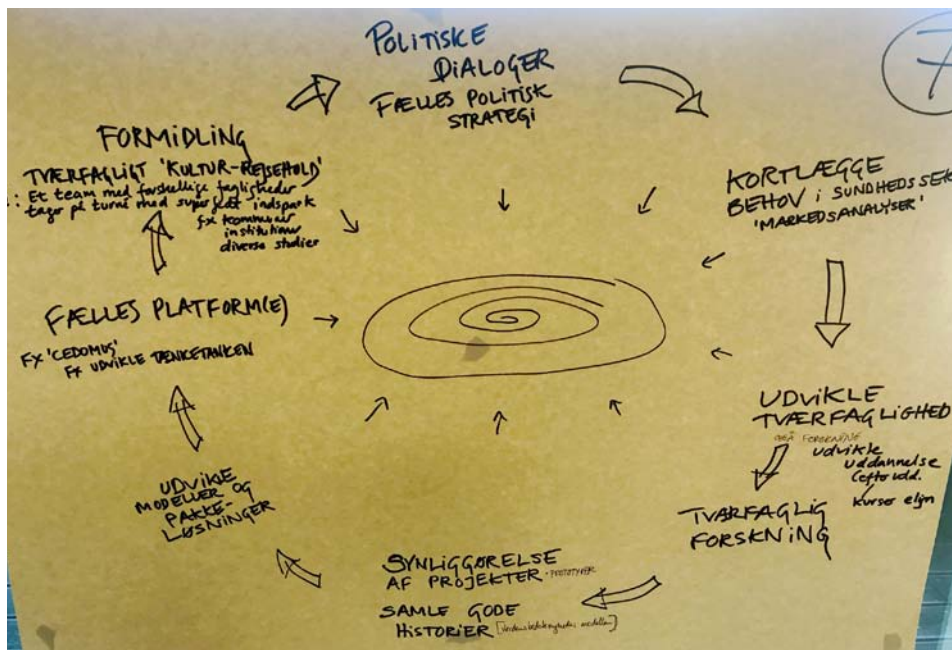
og viden. Her kan Musikterapeutiklinikken på Aalborg Universitetshospital, Psykiatrien tjene som forbillede.

Perspektivering og det videre arbejde

Udviklingskonferencen resulterede i forskellige former for udbytte. Dels samledes udvalgte nøglepersoner og drøftede problemstillinger, forhindringer og løsninger vedrørende implementering af musik i sundhedsvæsenet, og dels vakte konferencen politisk interesse og deltagelse. Konferencen åbnede nye døre og resulterede i invitationer til efterfølgende møder med politikere, beslutningstagere og andre aktører, som kan spille en vigtig rolle for det videre arbejde.

I den kommende tid vil Tænketanken Musik & Sundhed blandt andet følge op på konferencen hos Folketingets og regionernes sundheds- og psykiatriudvalg.

Derudover havde tænketanken fokuseret

mediemæssigt på sagen før og efter konferencen i form af henholdsvis et debatindlæg (Kolind & Lidell, 2019) og efterfølgende en video om konferencen (www.facebook.com/djbf/videos/526342531472393/).

Vi er i Tænketanken Musik & Sundhed meget tilfredse med den store interesse for og udbytte af konferencen. Tilsvarende glæder vi os meget i Dansk Musikterapeutforenings bestyrelse til det videre arbejde og ser frem til faglige bidrag og input, dels fra vores medlemmer og dels fra vores brede tværfaglige netværk, så vi i fællesskab kan drive processen og feltet frem.

Litteratur

- Bonde, L. O. (2019). 5 tilgange til sundhedsfremmende musikanvendelse. *Tidsskriftet Dansk Musikterapi* 16(1), 28.
- Jensen, A. & Nielsen, J. B. (2019). Brug af musik i det danske sundhedsvæsen. (Rapport). <https://www.musikterapi.aau.dk/cedomus/nyheder/vis/musik-kan-med-fordel-bruges-mere-strategisk-i-sundhedssektoren.cid404587>

www.kristeligt-dagblad.dk/debatindlaeg/lindrende-toner-der-er-lidt-musik-i-det-danske-sundhedsvaesen

- Kolind, I. & Lidell, A. (2019). *Kristeligt Dagblad*: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/debatindlaeg/lindrende-toner-der-er-lidt-musik-i-det-danske-sundhedsvaesen>
- Kolind, I. & Sanfi, I. (2019). Dansk Musikterapeutforening og Tænketanken Musik & Sundhed – sammen skaber vi nye tværfaglige samarbejdsfelter. *Tidsskriftet Dansk Musikterapi* 16(1), 32.
- Musikterapeutiklinikken på Aalborg Universitetshospital, Psykiatrien: <https://psykiatri.rn.dk/for-sundhedsfaglige/psykiatrisk-forskning/forskningsenheder/musikterapeutiklinikken/om-musikterapeutiklinikken>
- Nisgaard, A. (2019). Børn i kemo og krigsplagede flygtninge: her virker musik som behandling. DR: <https://www.dr.dk/nyheder/viden/kroppen/boern-i-kemo-og-krigsplagede-flygtninge-her-virker-musik-som-behandling>

Mødeøjeblikke i indre landskaber

*Betina Snebang, vejleder i sprog, tale og kommunikation.
Ansæt ved Dybkær Specialskole, Silkeborg.
Kontakt: bsn@silkeborg.dk*

Min personlige og faglige rejse som PROMUSA-studerende har givet mig et fagligt løft og en dybere indsigt i mit arbejde med børn med funktionsnedsættelser. PROMUSA, Professionsrettet musikantvendelse, er en toårig deltidsuddannelse på Aalborg Universitet i København, sammenlagt af enkeltfag fra den treårige bacheloruddannelse i musikterapi. Denne artikel er en opsummering af mit 2. semesters projekt i musikpsykologi¹.

Til daglig arbejder jeg på Dybkær Specialskole, som er en kommunal specialskole for børn i alderen 6-18 år med betydelige og varige funktionsnedsættelser. Mit arbejde består i at vejlede personalet i, hvordan de i dagligdagens aktiviteter bedst støtter elevernes udvikling af sprog, tale, kommunikation og samspil. Mange af eleverne på min arbejdsplads er ikke i stand til at regulere sig selv og har derfor brug for hjælp. Viden om reguleringsprocesser bruger jeg som et fundament både for min vejledning og for de aktiviteter, jeg planlægger for eleverne. Desuden bruger jeg også denne viden som en opmærksomhed på, hvordan jeg som

samspilspartner indgår i samspillet. Min vejledning foregår oftest ved tværfaglig refleksion på teammøder ud fra observationer eller videoklip eller på baggrund af aktivitetsforløb, der foregår individuelt eller i grupper.

Når vi taler om udsatte og sårbare mennesker i forskellige sammenhænge, og hvordan vi sikrer øget glæde, trivsel og vitalitet i dagligdagen, mener jeg, at vi har en stor ressource til rådighed i måden, vi er sammen på. Det er næsten usynligt for det blotte øje, hvordan vores hjerner og nervesystemer afstemmer og synkroniserer sig, men det er afgørende for, om et meningsgivende mødeøjeblik opstår, hvor man føler sig set, mødt og favnet selv uden ord. Musik og musikterapi er en gave, da musikken umiddelbart kan give adgang til et sådant møde i et fælles indre landskab af oplevelser og følelser.

Etablering af tilknytning og empati

Jeg mener, det er vigtigt for os, der arbejder med mennesker i forskellige sammenhænge, at have kendskab til reguleringsprocesser. Jeg oplever ofte i undervisningen, at eleverne har brug for tæt voksenstøtte til at regulere

¹ Projektet hedder "Mødeøjeblikke i indre landskaber – om dyadisk regulering i musikterapi" og er udarbejdet med min medstuderende Åsa Schou.

og koordinere deres arousalniveau, så de kan fastholde opmærksomheden på aktivitet og deltagelse. Det kræver ofte, at den voksne er helt tæt på eleven, så den voksne kan afstemme sig følelsesmæssigt, aflæse udtryk, berolige, vække og eventuelt se, hvornår der er brug for en pause. Det kan være ved fysisk kontakt, dybdetryk på kroppen, bevægelse, nærvær eller andet, som eleven har behov for. På denne måde oplever jeg i min hverdag, at deltagelse i aktiviteter og fællesskab bliver mulig; ny læring bliver mulig, frem for isolering. Der er meget at hente i viden om reguleringsprocesser i forhold til, hvordan det er muligt at opnå kontakt og forbinde os med hinanden - også med dem, der ikke har talesproget som deres primære måde at udtrykke sig på. Mennesket er et socialt væsen, og vores psyke er dybt afhængig af de interaktioner, vi har med vores sociale miljø (Stern, 2005). Nervesystemets medfødte strukturer bestemmer vores udviklingsmuligheder, og det biologiske beredskab sætter os i stand til at indgå i sociale interaktioner og følelsesmæssig kommunikation, fordi vi som mennesker er disponerede for at etablere tilknytning og deltage i hinandens nervesystemer (Stern, 2005, Hart, 2010).

Musikalske samspil og det intersubjektive møde

I vores projekt i musikpsykologi undersøgte vi, hvordan man med musikterapi kan opnå en dyadisk regulering hos mennesker med et sårbart og ureguleret nervesystem. Her er vitalitetsformer et centralt begreb, da det handler om, hvordan noget sker og opleves (Stern, 2010). Set ud fra et udviklingspsykologisk og musikterapeutisk perspektiv er vitalitetsformerne måske min målgruppes primære måde at mødes i et muligt fælles sprog. Vitalitetsformerne er en gestalt sammensat af dynamiske parametre som bevægelse, tid,

kraft, rum og intention/retningsbestemthed (Stern, 2010). Vitalitetsformer er et begreb, der søger at beskrive alt det grundlæggende, der får os til at føle os levende og vitale. Det giver det subjektivt oplevede farve og farver samtidig oplevelsen (Stern, 2010)

At forholde sig til vitalitetsformer handler altså om, hvordan noget sker. Vitalitetsaffekter er de subjektivt oplevede forandringer i de indre følelsesstilstande, og de kan beskrives med udtryk som svævende, brusende, flydende m.m. (Stern, 2010). Begrebet vitalitetsformer har relevans for musikterapi og improvisation, fordi "alle de grundlæggende metoder i improvisationsbaseret musikterapi indebærer, at man bruger vitalitetsformer til at dele eller udveksle oplevelser" (Stern, 2010 s. 154).

Disse musikalske samspil giver mulighed for et intersubjektivt møde, når der undervejs opstår øjeblikke af gensidig anerkendelse. Dette er resultatet af affektiv afstemning og fælles opmærksomhed. Affektiv afstemning bygger ifølge Stern (2010) på matching og deling af dynamiske vitalitetsformer, og det udgør essensen af det, der sker i en mikroreguleringsproces.

Susan Harts (2018) teori om makro- og mikroregulering har også været vigtig for mig i forståelsen af, hvordan jeg kan arbejde med dyadisk regulering.

Strukturel og relationel makroregulering

Makroregulering kan opdeles i strukturel og relationel makroregulering. Den strukturelle makroregulering udgør den ydre ramme og struktur. Dette udgør rammen om den relationelle makroregulering, som handler om måden, legefylde aktiviteter bliver tilrettelagt på. Det er de små rammer, hvor der gives mulighed for synkroniserede og afstemte oplevelser, der giver en følelse af samhørighed (Hart, 2018). Det er her, en ydre regulering kan blive til en indre regulering.

Det er min erfaring, at vi på specialskolerne er meget dygtige til makroregulering. Både den strukturelle, der ofte er i form af rutiner og tydelig visuel struktur over dagens program, og den relationelle makroregulering med faglige aktiviteter, der har udgangspunkt i meningsfyldt leg og glæde ud fra elevernes interesser. Det kan for eksempel være, hvis eleven er meget optaget af at hoppe på trampolin, lege med vand eller at være sammen med de andre elever. Så planlægger vi aktiviteten ud fra elevens naturlige motivation og medtænker den faglige læring ud fra det. Selve mikroreguleringen kræver interpersonelle kompetencer. På min skole anvender jeg tværfaglig videoanalyse i teams, så vi i fællesskab kan reflektere ud fra elevens perspektiv og få ny viden om og idéer til, hvad der skal til for at opnå et reguleret kommunikativt samspil. Her bliver det også tydeligt, hvor afgørende samspilspartnerens rolle er for et vellykket samspil. I en musikterapeutisk kontekst kan den strukturelle makroregulering udgøres af en fast struktur for en musikterapisession med en indledning og en afslutning. Den relationelle makroregulering ligger i tilrettelæggelsen af de musikterapeutiske interventioner. Mikroreguleringen består i, at terapeuten løbende afstemmer sig med klienten, således at der bliver skabt kontakt og mødeøjeblikke.

Brug af kommunikativ musikalitet i reguleringprocessen

Stern (2010) beskriver det helt tidlige og før-verbale samspil, der er bygget op af de samme elementer, som musik er opbygget af. Trevarthen og Malloch (2009) kalder det kommunikativ musikalitet. Stern beskriver for eksempel kommunikationens tempo, tonehøjde, frasering, form, intensitet og rytme som vigtige faktorer for, at barnet kan

synkronisere sig. Neurale kredsløbsforbindelser dannes og stabiliseres gennem gentagne rytmer, synkroniseringer og gensidige reguleringer, som er en forudsætning for emotionel udvikling og selvreguleringskompetencer (Hart, 2017).

Det særligt interessante i dette er, hvordan viden om det tidlige samspils musikalske træk og betydning kan anvendes i improvisatorisk musikterapi til at forstærke de grundlæggende samspilsformer, hvorved der kan opnås en reguleringsproces hos mennesker, der har brug for hjælp til regulering.

Det er min erfaring efter mange år i mit fag, at mennesker med begrænset mulighed for at kommunikere og udtrykke sig ofte kan blive misforstået, særligt når de for eksempel er i sammenhænge og omgivelser, de ikke forstår, eller når de bliver overstimuleret af sanseindtryk. Hvis man forstår, at elevens reaktioner og udtryk kan være mulige selvbeskyttelsesstrategier, fordi nervesystemet har mistet sin fleksibilitet, synes jeg, det giver flere muligheder for, at samspilspartneren og omgivelserne kan respondere relevant.

Regulering er et centralt begreb for musikterapeuter

For at undersøge, hvordan teorierne udmønter sig i praksis i projektopgaven, lavede vi et interview af musikterapeuterne Ulla Setterberg fra Neurocenter Østerskoven og Hugo Jensen fra Center for Demens, Lindehusene. Formålet var at sammenligne specialområdet og demensområdet i forhold til forståelse af begrebet regulering, behovet for regulering hos klienterne, arbejdsprocessen og effekten af regulering. Til trods for mindre forskelle i indgangsvinkler var de musikterapeutiske metoder og effekten af regulering samt deres teoretiske grundlag samlet set meget sammenligneligt.

Undervejs i processen med projektet blev det tydeligt, hvor centralt et begreb regulering er indenfor alle former for samspil med et andet menneske. Mennesker fra de undersøgte målgrupper (specialområdet med medfødte og erhvervede hjerneskader og demensområdet) har ofte store udfordringer i forhold til at indgå i socialt samvær med andre mennesker, hvilket kan have invaliderende konsekvenser for deres oplevelse af livskvalitet. Netop derfor kan hjælp til regulering gennem musikalske interaktioner være et relevant tilbud.

På baggrund af gennemgået teori, empiri og min egen mangeårige erfaring indenfor specialskoleområdet vil jeg konkludere, at det er afgørende, at en samspilspartner afstemmer sig ved at have fokus på de små signaler og kropslige udtryk for at opnå en dyadisk regulering. Her tilbyder musikterapien som noget helt særligt en ramme og en mulighed for en direkte adgang til, at et menneske kan dele sine følelser og indre landskaber og hermed opnå kontakt og regulering. Dette kræver et stort nærvær og åbenhed hos samspilspartneren.

Referencer:

- Bonde, L. O. (2011, 2. oplag). *Musik og Menneske. Introduktion til musikpsykologi*. København: Samfundslitteratur.
- Christensen, E. (2014). Hjerneforskningen og dens relevans for musikterapien. I: Bonde, L. O.: *MUSIKTERAPI. Teori, Uddannelse, Praksis, Forskning. En håndbog om musikterapi i Danmark* (s. 64 – 809). Århus: Forlaget Klim.
- Hart, S. (2010, 3. oplag). *Den følsomme hjerne*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hart, S. (2017, 8. oplag). *Hjerne, samhørighed, personlighed: introduktion til neuroaffektiv udvikling*. Hans Reitzels Forlag.
- Hart, S. (2018, 3. oplag). *Makro- og mikroregulering. Neuroaffektiv udviklingspsykologi 1*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hart, S. (2018, 3. oplag). *Fra tilknytning til mentalisering. Neuroaffektiv udviklingspsykologi 2*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hart, S. (2018, 3. oplag). *De neuroaffektive kompasser. Neuroaffektiv udviklingspsykologi 3*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hart, S. (2017). Introduktion til neuroaffektive processer i musikterapi. I: Lindvang og Beck: *Musik, krop og følelse. Neuroaffektive processer i musikterapi*. (s. 53 – 78). København: Frydenlund Academic.
- Holck, U. (2014). Kommunikativ musikalitet - et grundlag for musikterapeutisk praksis. I: Bonde, L. O.: *MUSIKTERAPI. Teori, Uddannelse, Praksis, Forskning. En håndbog om musikterapi i Danmark* (s. 130 – 137). Århus: Forlaget Klim.
- Holck, U. (2017). Musikterapi med børn og unge voksne med svær autismeforstyrrelse. Lindvang og Beck. *Musik, krop og følelse. Neuroaffektive processer i musikterapi* (s. 104 – 119) København: Frydenlund Academic.
- Malloch, S. & Trevarthen, C. (2009). *Communicative Musicality. Exploring the basis of human companionship*. Oxford University Press.
- Ridder, H. M. O. & Ottesen, Aa. M. (2012). Vitalitetsformer og spejlneuroner - anvendt i læringsmodel for professionelle omsorgsgivere. *Dansk Musikterapi* 2012, 9 (2).
- Ridder, H. M. O. (2017). Selvregulering og dyadisk regulering med demensramte. Lindvang og Beck. *Musik, krop og følelse. Neuroaffektive processer i musikterapi* (s. 197 – 210). København: Frydenlund Academic.
- Stern D. N. (2005, 4. oplag). *Spædbarnets interpersonelle verden: et psykoanalytisk og udviklingspsykologisk perspektiv*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Stern D. N. (2010, 1. oplag). *Vitalitetsformer dynamiske oplevelser i psykologi, kunst, psykoterapi og udvikling*. København: Hans Reitzels Forlag.

Stafetten

Catharina Messell, cand.mag. i musikterapi og BMGIM-terapeut¹.

Kontakt: c_messell@hotmail.com

- *Musikterapeut og forskningsmedarbejder i MICO-projektet², Rigshospitalets børnekraftafdeling www.micostudy.com*
- *Projektudvikler på personaletilbuddet "Musik&Mindfulness" www.musik-mindfulness.dk*
- *Musikterapeut i pilotprojekt på Tværfagligt smertecenter, Rigshospitalet*
- *Selvstændig virksomhed: Soundjourney www.soundjourney.dk og Det Feminine Forvandringsrum www.forvandringsrum.dk*

Kirsti Øibakken Pedersen: Jeg vil gerne give stafetten videre til en musikterapeut, som lige nu er i gang med noget rigtig spændende. Catharina Messell, du er, i forbindelse med præsentation af MICO-projektet for personalet på Rigshospitalets Børneonkologiske Afdeling, blevet opmærksom på de ansattes behov for pauser inden, under og efter arbejdsdagen, og har skabt egne musik- og mindfulnessøvelser (med fokus på blandt andet mental forberedelse, fokuseret afslapning, restitution m.m.) Vil du fortælle noget mere om indsigterne, som gjorde, at du så behovet for dette tilbud, din rejse mod at udvikle dette værktøj og personalets respons på jeres samarbejde?

Da jeg i februar 2016 sagde ja til at starte som musikterapeut og forskningsmedarbejder i MICO-projektet på børnekraftafdelingen på Rigshospitalet, var det på mange måder en drøm, der gik i opfyldelse for mig.

Jeg har igennem mange år haft en stor interesse i det (i udlandet) voksende felt, som kaldes "integreret medicin" eller "integreret sundhed", hvor man søger at kombinere det

bedste fra den konventionelle medicinske praksis med evidensbaserede, komplementære behandlingsmetoder og tilgange. Her er tale om en model, hvor man varetager hele krop-sind-ånd balancen i et ligeværdigt samarbejde med den enkelte patient. Her i Danmark kommer vi måske tættest på en sådan model i Hospice-arbejdet, hvorimod hospitalerne i høj grad fokuserer på den

-
- 1 BMGIM, Bonny Method of Guided Imagery and Music, er en receptiv musikterapi metode, der anvender specifikt sammensatte musikprogrammer til at stimulere indre billeddannelse og sansning, med det formål at støtte fysisk, psykologisk og spirituel helhed.
 - 2 MICO, Music and Imagery in Child Oncology, er et skandinavisk forskningsprojekt, som har til formål at undersøge musikterapi som et effektivt ikke-medicinsk supplement til reduktion af bivirkninger af kemoterapi hos børn og unge med kræft i alderen 7–24 år. Projektet er ledet af Ilan Sanfi, cand.mag. og phd. i musikterapi, som har specialkomponeret en række musikfortællinger til formålet. Metoden er blandt andet inspireret af BMGIM.

konventionelle medicinske tilgang i behandlingen af patienterne.

Men vi musikterapeuter er jo vant til at være pionerer, og nu fik jeg adgang til at støtte børn og unge med kræft i at bruge musik og visualisering til at mindske bivirkninger af kemoterapien og samtidig regulere både humør og nervesystem!

En hospitalsafdeling kan være et travlt og komplekst miljø at finde fodfæste i – særligt som udenforstående projektansat og helt ny faggruppe. Den første tid fandt jeg ofte mig selv som iagttager af den kultur, de arbejds-gange, det hierarki og den kommunikationsform, som udspiller sig på sådan en afdeling. Jeg lagde mærke til det store engagement og den empati og omsorg, som sygeplejerskerne møder ind på arbejde med, – og deres evne til at navigere i, støtte og rumme kriseramte familier. Men jeg så også, hvor klemte de ofte er af tidspres, rullende vagter, komplekse procedurer og skiftende dokumentationssystemer. Hertil kommer de evigt bimplende alarmer og apparater, som kræver øjeblikkelig handling.

Jeg lagde mærke til, hvordan de musikvisualiseringsrejser, jeg brugte med børnene og deres familier, hjalp både mig og familierne til at finde ind til et mere roligt og ressourcefyldt "indre landskab" midt i den hektiske hospitalsverden, og en idé begyndte at gro i mig; tænk hvis jeg kunne invitere personalet med på en sådan rejse af indre ro, velvære og tidløshed.

I samarbejde med afdelingssygeplejersken, Pernille Roland, søgte jeg penge til et etårigt projekt, som skulle understøtte personalets trivsel og arbejdsglæde. Projektet startede i september 2018 og er i skrivende stund lige blevet forlænget. Personaletilbuddet omfatter to ugentlige sessioner på afdelingen à 15 minutters varighed, hvilket er det tidsrum, en sygeplejerske kan gå fra.

I efteråret 2018 udviklede jeg, sammen med firmaet Zenspaces, en digital platform, hvorfra personalet kan tilgå en indtalt version af musikmeditationerne i deres fritid/hjemmefra til for eksempel at koble fra og falde i søvn. ([www. https://www.musikmindfulness.dk/](https://www.musikmindfulness.dk/)). Derved har sygeplejerskerne et supplement til sessionerne i arbejdstiden om dagen, som de kan benytte ved behov, for eksempel på aften- og nattevagt, eller derhjemme.

Jeg fik tilladelse til at bruge en håndfuld af de musikfortællinger, som vi arbejder med i MICO-projektet på den nye hjemmeside, og derudover fik jeg mulighed for at lave nogle helt nye musikmeditationer specifikt rettet mod personalets behov og rammer. Disse nye musikmeditationer skulle støtte personalet i at stilne tankerne, understøtte fokuseret opmærksomhed, berolige nervesystemet og skabe kontakt til indre ressourcer og positive følelser.

Jeg valgte at kalde personale-tilbuddet for "Musik & Mindfulness", og øvelserne for "musikmeditationer", da Mindfulness er et koncept, som de fleste har hørt om. I min udarbejdelse af musikmeditationerne har jeg søgt at kombinere elementer fra Mindfulness-baseret Stress reduktion (MBSR) med elementer fra BMGIM-metoden (Bonny Method of Guided Imagery and Music). Det har været, og er stadig, en opdagelsesrejse at forstå, hvordan de to metoder kan komplementere hinanden – og også hvor de adskiller sig fra hinanden

Til arbejdet med at komponere og indspille musik, som kunne understøtte de guidninger, jeg havde udformet, indgik jeg i et samarbejde med min MICO-musikterapeutkollega Kirsti Øibakken, som med stor indføling og forståelse for de enkelte meditationers særlige formål har komponeret og indspillet den musikalske del af musikme-

ditionerne med musikalske bidrag fra mig – og i en løbende idéudveksling mellem os. Til forskel fra musikfortællingerne i MICO-projektet, som er komponeret til et symfoniorkester, har Kirsti og jeg gjort brug af en enkel instrumentering bestående af klaver, sang og samples fra henholdsvis keyboard og klangskål. I processen har vi i meget høj grad haft glæde af den viden, vi har om musikens virkemidler fra vores uddannelse og træning i BMGIM musikterapietoden og MICO-projektet. Kirsti har herudover stor erfaring som improvisationsmusiker og komponist blandt andet til teater. Jeg selv har i hele processen også kunnet trække på min erfaring med meditation og med at spille live-musik i grupper, hvor deltagerne indgår i en meditativ og bevidsthedsændrende praksis, som for eksempel breathwork, restorativ yoga eller stilheds – og meditationskurser.

Citater fra sygeplejersker om Musik&Mindfulness

Jeg er blevet opmærksom på vigtigheden af at holde små pauser.

Det giver mig mere ro bagefter, og mulighed for et andet perspektiv på dagen.

Det giver mig kropsligt velvære og nærhed med mig selv.

Jeg bliver afslappet, oplever lethed og bedre kontakt til mig selv og mine kolleger.

At opleve personalets respons på, at de nu, som en del af deres arbejdsdag, får lov til at lade op i form af en rejse ind i ro, nærvær og egenomsorg, fylder mig med taknemme-

lighed. Det giver mig et lille håb om, at en sådan model, hvor vi forstår vigtigheden af at passe på dem, som skal passe på andre, en dag vil blive en integreret del af vores sundhedssystem – at fremtidens medicinske model ikke bare kan omfatte en bred og holistisk tilgang til patienten, men også vil inkludere trivsel hos det netværk af sundhedsarbejdere, som omgiver denne.

Yderligere udbredelse af musikmeditationer:

I efteråret 2019 løber et nyt pilotprojekt, hvor personaletilbuddet bredes ud på seks nye afdelinger på henholdsvis Rigshospitalet og Århus Universitetshospital. Her undersøges blandt andet musikmeditationernes effekt på oplevet stress, fokuseret opmærksomhed og kvaliteten af kontakten til patienter og kolleger.

Jeg vil gerne sende stafetten videre til Signe Marie Lindstrøm, som udover sit musikterapeutiske virke på hospice, arbejder med stemmens kraft som potentiale for selvudvikling i hendes firma Whole Voice Works.

Jeg vil gerne spørge Signe: Har du haft nogle særlige personlige oplevelser med stemmen som kanal for indre kraft og transformation, som har inspireret dig til at undervise andre? Hvordan har din proces været med at finde og udvikle redskaber, som kan åbne for lignende oplevelser hos andre? Bruger du sider af dig selv, når du underviser i dette regi, som rækker ud over dem, du kan få i spil i dit daglige arbejde?

Demensplejesange som musikterapeutisk metode

Poul Ilsoe, cand.mag. i musikterapi.
Demenscenter Skovgården, Mariager-
fjord kommune.
Kontakt: pilso@mariagerfjord.dk.

På Demenscenter Skovgården, Hadsund, har jeg været ansat som musikterapeut på fuld tid i næsten 5½ år. Mine arbejdsopgaver er mangeartede, lige fra dagcenterniveau (for hjemmeboende mennesker med demens) til den sidste tid (palliation) for demenscenterets beboere. Sangskrivning og plejesange, hvor plejesange skal forstås som terapeutiske kompositioner, der skrives til konkrete plejesituationer, er blevet en del af mine opgaver, og på disse sider vil jeg fortælle lidt om tre af de sange, som jeg har skrevet tekst og musik til.

Uanset hvem du er

Den første sang: *"Uanset hvem du er"* er skrevet sammen med de borgere med demens, der kommer i Dagcenter Krogen. Sangen indgår som en del af et forskningsprojekt, som postdoc. Aase Marie Ottesen er i gang med at udarbejde på AAU¹. Vi var tre fra personalet samt Aase Marie Ottesen til at gennemføre sangskrivningsprocessen. Sangen er skrevet på baggrund af tidligere erfaringer med sangskrivning i denne

borgergruppe. Sangen har mange vers, fordi hver enkelt deltager skulle have mulighed for at komme til orde i sangen. I 6. vers var det f.eks. en kvinde, der er meget glad for tysk musik, der kom til orde – og jeg flettede hendes ord sammen, så versefødderne kunne passe til melodien. Vers nr. 4 blev udviklet, da en kvinde kom 'til orde', fordi hun rent faktisk blev rørt over sangskrivningsprocessen. Derfor gav hun mig lov til at skrive: *"Musikken den kan røre os alle dybt et sted"*. Hun nåede ikke direkte at 'sætte ord' ind i teksten, men hendes følelser blev alligevel synliggjort og valideret i teksten, hvilket hun og hendes familie blev meget stolte over.

Der var i alt 6 borgere med demens til at skrive denne sang. Sangen er blevet et hit på Demenscenter Skovgården, men jeg har også spillet den for andre mennesker med demens, der end ikke kendte sangen/melodien. Selv borgere med svær demens har jeg erfaret, kunne synge med på i hvert fald omkvædet af sangen: *"Uanset hvem du er, så kan du være med, vi samles i musikken skønne sted"*.

¹ Læs mere om forskningsprojektet på: <https://www.musikterapi.aau.dk/forskning/musikogdemensrehabilitering/>

Uanset hvem du er

Poul Ilsøe m.fl.

$\text{♩} = 120$
C G F G

Mu - sik - ken ska - ber stem ning, og der - med fin ku - lør.

5 C C G F G

Og når vi syn - ger sam - men, så får vi godt hu - mør.

9 C F G C -/h

For u - an - set hvem du er, så kan du væ - re med.

13 Am -/g F G C

Vi sam - les i mu - sik - kens skøn - ne sted.

2. Når vi synger og spiller sammen
- en særlig samværsform.
Og sindet det kan føles
som stilhed før en storm.
For uanset hvem du er...

3. At komme her i Krogen
det føles ganske rart.
I sangen kan vi samles,
selvom man er lidt art.
For uanset hvem du er...

4. Musikken den kan røre
os alle dybt et sted,
og så kan man jo mærke,
at alle de er med.
For uanset hvem du er...

5. Når vi samles i familien,
og musikken spiller op,
så kan vi synge sammen
og danse krop mod krop.
For uanset hvem du er...

6. Da jeg gik i sjette klasse,
og jeg skulle have tysk,
fik jeg lyst til alt det tyske,
selvom jeg jo bar' var jysk.
For uanset hvem du er...

7. Alle folk på denne klode,
båd' fra nord, syd, øst og vest,
kan med hjerte og med hoved'
i musikken samles bedst.
For uanset hvem du er...

8. I musikken kan man føle
en unik samhørighed.
Det som medicin kan bruges,
båd' når man er glad og ked.
For uanset hvem du er...

9. Når vi alle sammen hjælper,
når vi løfter som en flok,
kan vi skabe små mirakler,
og det føles helt i top.
*For uanset hvem du er,
Så kan du være med.
Vi samles i musikkens skønne sted.
Ja, uanset hvem du er,
så kan du være med.
Vi samles i musikkens skønne sted.*

1-2-3 nu skal vi op at stå

Den anden sang "1-2-3 nu skal vi op at stå", er skrevet til en mand, der ikke forstod, hvad det ville sige at rejse sig op fra sin stol, når han eksempelvis skulle føres fra ét sted til et andet. Men når sangen blev spillet i et rask tempo, appellerede musikken, og måske teksten til, at han rejste sig op, og så kunne vi gå videre til anden del af teksten: "1-2-3- nu skal vi ud at gå.....". Igen i et rask tempo, appellerede dette til, at kroppen kom i bevægelse.

Manden, som nu er død, havde en god fysik og var vant til at vandre, men hans verbale forståelsesniveau var meget skadet, da jeg skrev sangen. Han blev altid så glad når jeg spillede eller sang denne sang for ham, og han vidste hurtigt, hvad hensigten var. I et lidt roligere tempo bliver sangen i dag brugt på Demenscenter Skovgården til eksempelvis at give beboerne en god start på morgenen, eller til at hjælpe dem i dagcenter m.v.

1, 2, 3, så skal vi op at stå

Swing
♩ = 70
D A D

1, 2, 3, så skal vi op at stå. 1, 2, 3, så skal vi op at stå.
1, 2, 3, så skal vi gå i - gen. 1, 2, 3, vi skal i - gang, min ven.

5 D A D

1, 2, 3, så skal vi op i - gen. Op at stå, min ven.
1, 2, 3, tag fat i hå - den min. Tu - ren bli - ver fin.

Mange blide kys

Den tredje sang "Mange blide kys", er skrevet som en kombination af en 'afskedssang', en 'palliationssang' og en 'takkesang'. Denne sang synger jeg ofte i den demente borgers sidste levetimer/dage og også gerne, når den døendes pårørende er til stede. Sangen faciliterer ro, og mange pårørende har været taknemmelige for, at jeg har spillet og sunget den for dem. Jeg blev opfordret til at skrive

en sådan sang, da jeg efterhånden havde fået mig en bred erfaring med mennesker, der ligger for døden og deres pårørende. Teksten var oprindeligt længere, men jeg vendte stadig tilbage til de tre vers, der nu er i sangen. Hvis jeg har kendskab til, at en familie ikke har været så harmonisk eller at far eller mor ikke har været 'den kærlige type', undlader jeg at spille den, mens de pårørende hører på den. I de tilfælde nyrer jeg bare melodien.

Mange blide kys

Poul IIsøe

$\text{♩} = 90$

G Am D G -/f#

Du kom her til ver - den. Lil - le smuk og sår - bar.
 Og i - gen - nem li - vet, ih, hvor har du gi - vet
 Li - vet har en en - de. Din er næs - ten nå - et,

5 Em Am D G

Al - le vil - le se på dig, så dej - lig som du var.
 kær - lig - hed og liv og lys og man - ge bli - de kys.
 men vi tak - ker dig i - gen for alt, du gav, min ven.

Sangskrivning er altså aktuel i flere faser af en demenssygdom, også for en musikterapeut. Det gør mig naturligvis glad, at borgerne synger med på sangene, hvor de er i stand til det, men under udarbejdelsen af den første sang, „Uanset hvem du er“, havde jeg også en mand

i tankerne, som faktisk ikke var i stand til at synge mere. Han kunne imidlertid spille på djembe, og ved afslutningen af sangene, fik han muligheden for at 'slå det sidste slag' og stoltheden lyste ud af ham. Han følte, at han var med i det musikalske fællesskab.

Ny forskning i musikterapi

Januar 2019 - august 2019

*Hanne Mette Ochsner Ridder, professor ved Musikterapiuddannelsen og Forskerprogrammet i Musikterapi, Aalborg Universitet.
Kontakt: hanne@hum.aau.dk*

Specialeafhandlinger i musikterapi

Den 5-årige musikterapiuddannelse afsluttes med et kandidatspeciale hvor den studerende undersøger et selvvalgt tema, typisk baseret på empiri fra et 4 måneder langt praktikforløb på uddannelsens 9. semester. Specialerne skrives som en monografi, men som noget nyt kan de nu også skrives som artikelbaserede tekster hvor den studerende formulerer specialets kernedel i et artikelmanuskript, som derefter uddybes og sættes i en større sammenhæng i en såkaldt "kappe". Der gælder de samme krav til monografier og artikelbaserede specialer med hensyn til sidetal og indhold, dog lægges selve artiklen ikke ud på universitets database, så det efter afholdt eksamen er muligt at indsende den til publicering. Følgende specialer blev skrevet og forsvaret ved en mundtlig eksamen i løbet af foråret 2019 med de to førstnævnte som artikelbaserede¹.

Daniel Skak Mazhari-Jensen: *The Sound of Exercise: A Randomized Controlled Pilot Study Investigating Music Listening as an Intervention in Group-based Cardiorespiratory Exercise for Inpatient Stroke Survivors*

Emil Grønbæk Palmquist Eriksen: *Musiklytning og Søvn i Rehabilitering af Voksne med Erhvervet Hjerneskade: Et Pilotstudie*

Kitti Ettrup Vestergaard Pedersen: *Nonspecifikke relationelle kompetencer*

Laura Stenbæksgaard: *Kroppen og Stemmen: Aktiv Musikterapi i Behandlingen af Mani - et single casestudie*

Louise Bonne Krogh: *"Det var en god sang... hvad hedder den?" – Anvendelsen af en improvisatorisk komponeret sang til orientering i livsverden og arousalregulering hos en klient i neurorehabiliteringen – En interpretivistisk eksplorativ caseundersøgelse*

1 Kandidatspecialer er tilgængelige fra AAUs hjemmeside på webadressen www.projekter.aau.dk eller på musikterapiuddannelsens hjemmeside under modulbeskrivelser for 10. semester: www.musikterapi.aau.dk/musikterapiuddannelsen/modulbeskrivelser/10semester/

Mette Korsgaard: *Den musikterapeutiske relation. Et kvalitativt casestudie der undersøger musikterapeutens oplevelse af den musikterapeutiske relation i musikterapi-forløb med børn med omsorgssvigt*

Sonia Suero Mangas: *Music therapy in children with cancer*

Årets danske kandidater:
Fra venstre mod højre: Emil
Grønbæk Palmquist Eriksen,
Laura Stenbæksgaard, Louise
Bonne Krogh, Daniel Skak
Mazhari-Jensen, Kitti Ettrup
Vestergaard Pedersen og
Mette Korsgaard.

Årets spanske kandidat:
Sonia Suero Mangas

Nyt fra Forskerprogrammet i musikterapi

På forårets ph.d.-kursus deltog studerende fra Danmark, Grækenland, Spanien, Sverige og USA. Undervisning blev varetaget af teamet fra Aalborg, og herudover holdt professor **Helen Odell-Miller** fra Anglia Ruskin Universitet i Cambridge gæsteforelæsning om forskning i musikterapi og demens. Desuden talte kolleger fra andre forskergrupper på AAU (**David Meredith**, **Brian Bemman** og **Jacob Gorm Davidsen**) om både videoanalyse og applikationer til musikanalyse. **Britta Vinkler Frederiksen**, som i en årrække har arbejdet som musikterapeut i retspsykiatrien, forsvarede sin ph.d.-afhandling ved et offentligt forsvar. I et eksplorativt case-studie undersøgte Frederiksen hvordan dynamikker i interaktionen mellem musikterapeut og retspsykiatriske patienter med skizofreni kan bidrage til udvikling af terapeutisk alliance. Gennem omfattende analyser af 4 musikterapiforløb med retspsykiatriske patienter med skizofreni udviklede Frederiksen en model bestående af syv kontinua. I hvert kontinuum beskrives de dynamiske interaktionsprocesser som former opbygningen af alliance. Kontinua-modellen kan støtte både musikterapeuter og psykoterapeuter, der arbejder i retspsykiatriske sammenhænge, med at skabe overblik over interaktionelle aspekter.

Britta Vinkler Frederiksen: *The development of the therapeutic alliance in music therapy with forensic psychiatric patients with schizophrenia – an exploratory case study research design*. Ph.d.-serien for Det Humanistiske Fakultet, Aalborg Universitet. Tilgængelig fra www.mt-phd.aau.dk/phd-theses

Effekt-undersøgelser

I en særlig type musikterapi, Guided Imagery and Music (GIM), lytter klienten til udvalgt musik og beskriver de billeder, følelser eller tanker som spontant opstår. Dette foregår i en let ændret bevidsthedstilstand mens klienten ligger ned, ofte med lukkede øjne. Musikken spiller en afgørende rolle, men spørgsmålet er hvordan klient og terapeut interagerer med hinanden undervejs, og hvordan klientens oplevelser bearbejdes intra- og interpsykisk. I det første EEG-scannings-studie af både klient og terapeut i en autentisk musikterapisession sammenholdt et forskerhold, heraf to forskere fra AAU, EEG-data samt detaljerede audiovisuelle og kvalitative data. De kvalitative data omfattede bl.a. identifikation af øjeblikke af særlig terapeutisk betydning. Med studiet kunne forskerne påvise at der i disse særlige øjeblikke blev arbejdet med negative følelser og angst, som efterfølgende ledte til et skift i følelsestilstand. Som eksempel opstod i et af disse øjeblikke en følelse af håb samtidig med at der sås en stigning i frontal alfa-asymmetri, hvilket peger på øget positiv følelsesbearbejdning. På denne måde kan musikterapi udforskes vha. adskillige centrale markører for følelser, målt under EEG-scanning.

Fachner, J. C., Maidhof, C., Grocke, D., Pedersen, I. N., Trondalen, G., Tucek, G., & Bonde, L. O. (2019). "Telling me not to worry..." Hyperscanning and Neural Dynamics of Emotion Processing During Guided Imagery and Music. *Frontiers in psychology*, 10, 1561. doi: 10.3389/fpsyg.2019.01561

Fokal epilepsi” er den hyppigste form for epilepsi. Epilepsi udløses af forstyrret elektrisk aktivitet i hjernen, og for de sværeste tilfælde starter de epileptiske anfald allerede i den helt tidlige barndom. Epilepsi kan også være en følge af fx hjerneblødning i en høj alder. Følgevirkningerne af hyppige og/eller svære epileptiske anfald kan være problemer med hukommelse, sprog, bevægelse og syn samt svækkede eksekutivfunktioner. Eksekutivfunktioner er nødvendige for alle de neurologiske processer der gør, at vi kan kontrollere vores tænkning, følelser og adfærd, og er afgørende for at vi kan regulere vores handlinger og tage initiativ. I et australsk studie sammenlignede et forskerhold en gruppe musikere med epilepsi (n=35) og ikke-musikere med epilepsi (n=39) med en kontrolgruppe (n=33). Alle tre grupper gennemførte en række forskellige tests af alt lige fra musikalitet til generel intelligens, sprog og hukommelse. Forskerne fandt frem til at der er en sammenhæng mellem kognition, sygdomsstatus og at spille musik, og konkluderede at tidlig musikundervisning har en beskyttende effekt på sprog og eksekutivfunktioner.

Bird, J., Jackson, G. D. & Wilson, S. J. (2019). Music training is neuroprotective for verbal cognition in focal epilepsy. *Brain*, 142(7), 1973–1987.

Sang forbedrer gang: Gangfunktionen forværres hos personer med Parkinsonisme, og de får en ustabil gang med kortere skridtlængde. Ikke blot rytmisk stimulering forbedrer deres ganghastighed, men det gør musik også. I et studie blev tres +50årige, hvoraf halvdelen havde Parkinsons sygdom, testet på en række parametre med hensyn til gangfunktion mens de lyttede til ”Row, row, row your boat” eller de sang. Både musik og sang havde en positiv effekt på gangfunktion, dog bedst hvis deltagerne sang. Muligvis fordi det er udfordrende at skulle tilpasse sig en ekstern rytme, mens man går, og derfor nemmere at synge i sit eget tempo. Et interessant fund i dette studie var, at gangen blev mere jævn ved normalt eller hurtigt tempo, frem for langsomt tempo, hvis personen sang ’mentalt’ for sig selv efter at have lyttet til et vers med ”Row, row ...”. Der er således en række positive effekter af både musik og sang på gangfunktion for personer med Parkinsons, men især med en indre mental sang.

Harrison, E. C., Horin, A. P., & Earhart, G. M. (2019). Mental Singing Reduces Gait Variability More Than Music Listening for Healthy Older Adults and People With Parkinson Disease. *Journal of neurologic physical therapy: INPT*. E-publikation før print.

I forbindelse med disse resultater skal det nævnes at et nyt meta-review i deres konklusion giver en stærk anbefaling af rytmisk auditiv cueing til genoptræning af gangfunktion og kropsholdning til en anden målgruppe, nemlig personer i rehabilitering efter apopleksi. I analysen indgik 38 studier med i alt 968 patienter.

Ghai, S., & Ghai, I. (2019). Effects of (music-based) rhythmic auditory cueing training on gait and posture post-stroke: A systematic review & dose-response meta-analysis. *Scientific reports*, 9(1), 2183.

En del undersøgelser bekræfter at musik kan berolige patienter før de skal opereres, eller når de vågner efter operation. Et studie fra Pennsylvania viser at musik virker lige så godt som bedøvende og angstdæmpende medicin før operation. En gruppe

patienter (n=77) lyttede til beroligende musik med noise-canceling-høretelefoner, mens en anden gruppe (n=80) fik en indsprøjtning med 1-2 mg Midazolam. Forskerne konkluderede at musik kan anvendes i stedet for Midazolam til reduktion af patienters angstniveau inden operation. Der er dog brug for mere forskning, fx om effekten er større hvis patienterne selv vælger musikken.

Graff V, Cai L, Badiola I, et al. (2019). Music versus midazolam during preoperative nerve block placements: a prospective randomized controlled study. *Anesthesiology & Critical Care*, 44, 796-799.

Review-artikler

Forrige undersøgelse påviste at musik er et alternativ til beroligende medicin ved bedøvelse inden operation. Det bør holdes op imod et systematisk review hvor en canadisk forskergruppe fandt frem til at der ikke er forskning der bekræfter at musik skulle kunne reducere behovet for bedøvende medicin hos en anden patientgruppe, nemlig voksne patienter som er kritisk syge. Ligeledes fandt de ingen undersøgelser der viser at musik kan reducere delir, eller har en effekt på børn eller nyfødte med kritisk sygdom. Reviewet viser at der mangler undersøgelser af musiks effekt i behandlingen af kritisk syge patienter.

Guerra, G. G., Almeida, L., Zorzela, L., King-Jones, S., Joffe, A. R., Hartling, L., ... & Canadian Critical Care Trials Group. (2019). Efficacy of music on sedation, analgesia and delirium in critically ill patients. A systematic review of randomized controlled trials. *Journal of critical care*.

Hvor der således mangler evidens for en bedøvende effekt af musik hos kritisk syge patienter, påviser et andet review positiv effekt af musikterapi til reduktion af angst og stress hos samme målgruppe. I reviewet indgik 11 studier og i alt 959 patienter.

Umbrello, M., Sorrenti, T., Mistraretti, G., Formenti, P., Chiumello, D., & Terzoni, S. (2019). Music therapy reduces stress and anxiety in critically ill patients: a systematic review of randomized clinical trials. *Minerva anesthesiologica*, 85(8), 886.

Andet

Forskergruppen på musikterapiuddannelsen afholdt 26-30 juni den 11. europæiske musikterapikonference i Musikkens Hus i Aalborg (se omtale andetsteds i dette tidsskrift). Ved denne lejlighed blev en ny udgave af uddannelsens grundbog udgivet med grundig gennemgang af teori, uddannelse, praksis og forskning i musikterapi.

Jacobsen, S. L., Pedersen, I. N. & Bonde, L. O. (Eds) (2019). *A Comprehensive Guide to Music Therapy, Theory, Clinical Practice, Research and Training*. 2. udgave. London: Jessica Kingsley.

Forskergruppen har ligeledes udgivet forskning om mentalisering, korsang, kulturvitaminer, pædiatri, personafstemt interaktion og meget mere. Se samtlige bidrag på <https://vbn.aau.dk/da/organisations/musikterapi/publications/>

Om fjernlån

– eller hvordan jeg får fat på fagbøger og -artikler, når jeg ikke er knyttet til et universitet/uddannelsessted?

Helle Brink, bibliotekar på Aalborg Universitetsbibliotek med musik og musikterapi som område. Kontakt: hbr@aub.aau.dk

Hvis du er vant til at søge og bestille materialer på et bestemt uddannelses- eller universitetsbibliotek, kan du stadig søge på deres hjemmeside og eventuelt finde bøger og artikler, du gerne vil have fat i. For musikterapi kan det være PRIMO på www.aub.aau.dk.

Du har adgang til det hele, hvis du befinder dig på AAU's Campus – lige meget om du stadig er knyttet til institutionen eller ej.

Hvis der er tale om trykte bøger, kan du selv bestille dem via www.bibliotek.dk. Bibliotek.dk er en base over alle danske bibliotekers beholdning – også de elektroniske materialer. Det er nemt at oprette en profil i bibliotek.dk, hvor du vælger dit nærmeste folkebiblio-

tek som afhentningssted, hvorefter du kan bestille det meste hjem.

Hvis der er tale om elektroniske materialer (e-bøger eller tidsskrifter), vil du komme ud for, at du ikke har/kan få adgang til det, du finder, på dit universitetsbiblioteks hjemmeside eller på bibliotek.dk. I de tilfælde skal du henvende dig på dit lokale folkebibliotek og bede dem forsøge at skaffe artiklen/materialet fra et andet bibliotek (= fjernlån). Det vil være muligt i rigtig mange tilfælde, men i få tilfælde har udgiverne af de pågældende tidsskrifter nedlagt forbud mod fjernlån, og så kan det desværre ikke lade sig gøre.

Opsummering:

- find ud af hvilket materiale du skal bruge
- find og bestil i bibliotek.dk
- hvis ikke det lykkes – få hjælp og fjernlån via dit lokale folkebibliotek

Søgetips

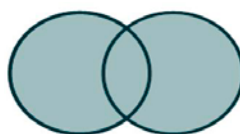
Når du søger efter materiale, for eksempel ved hjælp af PRIMO på www.aub.aau.dk er det vigtigt, at du kender nogle grundregler for, hvordan databaser sorterer ud fra din søgning. Hvis du for eksempel søger på ordene Children og Adolescents, giver det vidt forskelligt resultat, afhængig af om du skriver AND eller OR mellem dine søgeord.

Brug **AND** (med store bogstaver) – når du vil have to søgeord i søgeresultatet.

Brug **OR** (med store bogstaver) – når du søger efter alternative termer – og bare vil have at et af søgeordene er i søgeresultatet.

Children AND
Adolescents

Children OR
Adolescents

Desuden kan du benytte dig af Trunkering og Frasesøgning. Ved Trunkering sørger du for at indsætte en * efter grundstammen af et ord, og ved frasesøgning fortæller du søgemaskinen, at den kun skal finde tekster med den angivne frase.

TRUNKERING * eller ?

Teknik, hvor du søger på variationer af endelser eller ordsammensætninger

Eks.: Behavio*

Behavior

Behavioral

FRASESØGNING: “ “

Teknik, hvor du søger på en specifik sætning eller frase

Eks.: "music therapy"

Held og lykke med jagten på faglitteratur!

Flot gave til musikterapiuddannelsen

Hanne Mette Ochsner Ridder, professor i musikterapi, Aalborg Universitet. Kontakt: hanne@hum.aau.dk

Stine Lindahl Jacobsen, lektor i musikterapi, Aalborg Universitet. Kontakt: slj@hum.aau.dk

Claus Bang har doneret sin usædvanligt flotte og velklingende harmonika til studerende på musikterapiuddannelsen. Som barn havde Claus Bang svær multiallergisk astma, og han beskriver hvordan en lille Hohner knapharmonika, som hans forældre forærede ham da han var 5 år, lærte ham at trække vejret. Siden 1961, og indtil han gik på pension, har Claus Bang arbejdet med musik som terapi for børn og unge på Center for Døvblindhed og Høretab i Aalborg. I 1977 holdt han et kursus på musikakademiet i Trossingen i Bayern. Det er her firmaet Hohner blev grundlagt i 1857. Harmonikaen er et instrument med en helt særlig betydning for Claus Bang, og han beskriver hvor målløs og rørt han blev, da han i Trossingen som en påskønnelse for sit arbejde med musikterapi for

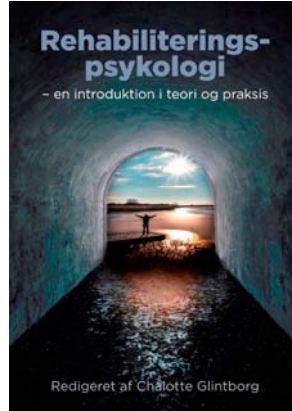
børn og unge fik overrakt en stor koncertharmonika af mærket Atlantic IVN de Luxe black-gold Piano. Med den har han siden spillet op til dans og sammenspil verden over. Han fik dog også den fantastiske service fra Hohner at de, når han holdt oplæg i bl.a. Thailand, Japan, New Zealand, USA og Sao Paulo i Brasilien, sendte nøjagtig den samme harmonika-model i forvejen, så den stod klar til ham ved siden af flyglet, talerstolen eller på scenen. På den måde undgik han at skulle slæbe sin egen harmonika med, og den er derfor usædvanlig velholdt.

På vegne af musikterapiuddannelsen vil vi gerne udtrykke en varm tak til Claus Bang for denne flotte gave. Vi glæder os til at den bliver brugt til sammenspil og dans i rigtig mange sammenhænge fremover!

Rehabiliteringspsykologi

– en introduktion i teori og praksis

*Anmeldt af Niseema Marie Munk-Madsen, kandidat i musikterapi. Ansat ved Plejecentret Frydenholm, Holte.
Kontakt: nimamuma@hotmail.com*

Charlotte Glintborg (red.) (2018). Rehabiliteringspsykologi – En introduktion i teori og praksis. Aarhus Universitetsforlag, Aarhus, 287 sider. Pris fra 135 kr. (e-bog).

Baggrund

Det er en fornøjelse at læse denne bog, vel-disponeret af redaktøren og velkomponeret af de i alt 15 forfattere¹. Bogen er den første på dansk om rehabiliteringspsykologi.

Redaktør Charlotte Glintborg er ph.d. i psykologi og adjunkt i rehabiliteringspsykologi på Aalborg Universitet og desuden, sammen med en anden af bogens bidragydere – Tia Hansen, stifter og leder af Klinik for Handicap- og Rehabiliteringspsykologi (KHARE), Aalborg Universitet, og bestyrelsesmedlem i Nordisk Netværk for Disability Research (NNDR). De øvrige bidragydere udgøres af en række forskere og erfarne klinikere – primært psykologer, men også en mediciner, en fysioterapeut og en socialrådgiver har fundet vej til de 15 kapitler.

I forbindelse med redaktørens forskning om effekt af den koordinerede rehabilitering, blev det tydeligt for hende, at der i Danmark

er en mangel i de tværfaglige rehabiliteringsindsatser for mennesker, som rammes af en hjerneskade. Psykologernes bidrag består oftest i udredning og testning, andre faggrupper forestår fysisk og kognitiv træning, mens de psykosociale problematikker oftest lades urørt i indsatsen.

Præsentation af bogen

I Charlotte Glintborgs introduktion til rehabiliteringspsykologi defineres fagområdet som et specialområde indenfor psykologien. Hun fremhæver, at dets viden og teori ikke kun er relevant for psykologer men også for andre fagpersoner, som deltager i rehabiliteringsindsatser. Rehabiliteringspsykologien adresserer de psykologiske reaktioner og psykosociale konsekvenser, der kan følge, når et menneske rammes af svær sygdom og skal forsones sig med et forandret liv, måske med varigt nedsat funktionsevne.

1. Det bliver for omfattende at nævne alle bidragydere her; i stedet henvises til side 283 - 285, som rummer en fyldestgørende beskrivelse af alle forfattere.

Bogen er delt op i fire dele. Efter baggrund og introduktion følger del 1 med to kapitler om *Modeller i psykosocial rehabilitering*. Herefter del 2, som rummer to kapitler om *Udredning og psykosocialt udbytte*. I del 3 findes seks kapitler om *Rehabiliteringspsykologiske interventioner*, og endelig gives et godt indblik i nogle af de tidligere beskrevne interventioner i praksis i de fire kapitler i del 4, *Anvendt rehabiliteringspsykologi*. Den fulde indholdsfortegnelse kan findes her: <https://unipress.dk/media/15297/rehabiliteringspsykologi.pdf>

Omtale af udvalgte kapitler

KAPITEL 4. DYNAMISK UDREDNING AF LÆRINGSPOTENTIALER I REHABILITERING
Kristine Jensen de Lopéz, cand.psych., ph.d. og professor i udviklingspsykologi, Aalborg Universitet.

Kapitlet om denne – for mig – hidtil ukendte metode i psykologisk udredningsarbejde vakte særligt min interesse og kan måske være til inspiration for musikterapeuter, der arbejder med assessment. En traditionel neuropsykologisk udredning, som bygger på standardiserede tests, kan give viden om en persons nuværende tilstand, eksempelvis om graden af kognitiv funktionsnedsættelse; men ikke om personens læringspotentiale, eller om hvordan personen bedst kan lære. Ved dynamisk udredning er et af målene at opnå viden om, hvordan fremtidig indsats og terapi kan planlægges med bedst muligt udbytte for personen. Læringsaktivitet i et interpersonelt samspil indgår som et centralt element i udredningen, og processen er dialektisk, hvor intervention og udredning blandes sammen.

Kapitlet giver en god indføring i metoden med angivelse af flere velkendte kilder som teoretisk grundlag. Og dens fokus på

betydningen af det interpersonelle niveau i testsituationen er interessant og et vigtigt indspark i landskabet af standardiserede testbatterier.

KAPITEL 8. COMPASSIONFOKUSERET TERAPI OG TRÆNING

Leif Vind, praktiserende psykolog, ph.d.

Compassionfokuseret terapi er en del af den såkaldte tredje kognitive bølge. Kernen i metoden er, at klienten lærer at forholde sig med en større grad af selvaccept og selvomsorg i relation til problematiske/stressende tanker og følelser. Frem for at prøve at ændre eller undgå både indre og ydre ubehagelige stressorer, arbejdes der med at blive bevidst om og ændre vaner som selvfordømmelse og undgåelsesadfærd. Metoden er i høj grad inspireret af mindfulness og også af neuroaffektiv teori, og kapitlet kan derfor være meget interessant for musikterapeuter, som arbejder med neuroaffektive processer – og med et perspektiv om at balancere nervesystemets trussels-, tryghedsskabende- og motiverende systemer.

KAPITEL 10. DYREASSISTERET REHABILITERING

Tia G.B. Hansen, psykolog, ph.d. og lektor Ålborg Universitet.

Det er værd at fremhæve dette kapitel, da det repræsenterer en terapiform, der – i lighed med musikterapi – tilbyder en oplevelsesmæssig, kropslig/sanselig og relationelt funderet udviklingsmulighed. Figur 10.2. viser en god og genkendelig model for dyreassisteret terapies psykodynamik – en triangel med vinklerne: terapeut / klient / dyr. Direkte oversættelig til den musikterapeutiske triangel: terapeut / klient / musik.

Kapitlet vækker en del genkendelse af musikterapiens situation i Danmark for blot få år siden; det er oplagt en god idé, og der er

masser af gode erfaringer men ikke meget litteratur og endnu mindre evidens på området. I teksten beskrives blandt andet, hvordan for eksempel ridning kan medvirke til identitetsrekonstruktion. Oplevelsen kan være som at få en ny start, hvor rytteren ikke sammenligner sig med den, hun var, før hun ramtes af sygdom. Eller ridningen ses at kunne træde i stedet for aktiviteter, som personen ikke længere mestrer. Det er glædeligt, at en så forholdsvis "alternativ" metode har fundet vej til en akademisk funderet udgivelse. Her sættes et aftryk for den ukuelige naturligheds helbredende kraft.

Relevans

Jeg er musikterapeut med stærk psykoterapeutisk og humanistisk interesse, og denne bogs ærinde falder virkelig i min smag. Overordnet set kaster den lys på, at psykolog-faggruppens deltagelse i rehabiliteringsindsatser bør være så meget mere end testning. Den taler desuden for, at det tværfaglige samarbejde sættes i højsædet og bliver taget alvorligt netop som samarbejde, og den taler for, at mange forskellige faglige metoder har sin berettigelse og værdi for borgernes bedste. Læseren får endvidere en lødige og informativ indføring i terapeutiske metoder, som er højt på dagsordenen i dagens offentlige behandlingsvæsen – såsom kognitiv adfærdsterapi, Acceptance and Commitment Therapy, dialektisk adfærdsterapi, mindfulness med flere. Musikterapi er desværre ikke en af de metoder, som bogen præsenterer; men det må være uomgængeligt i næste udgivelse om emnet; for musikterapien er allerede etableret både klinisk og som forskningsfelt indenfor den bio-psyko-sociale rehabilitering, og den imødekommer en række behov hos mennesker i rehabiliteringsforløb både fysisk, kognitivt, følelsesmæssigt, eksistentielt og relationelt.

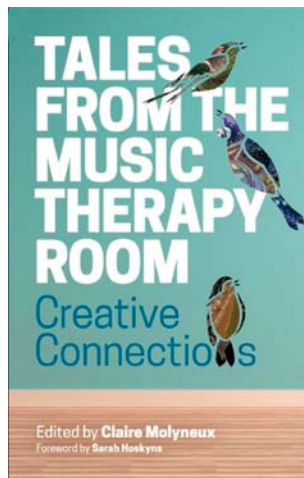
Opsummering

Der er meget at hente i bogen Rehabiliteringspsykologi. Den oppebærer en høj kvalitet både fagligt, sprogligt og menneskeligt i alle kapitler. Det mærkes, at forfatterne har dybt engagement og stort kendskab til deres områder.

Jeg arbejder aktuelt som musikterapeut i ældreomsorgen og kan trække tråde fra rehabiliteringspsykologi, som feltet er beskrevet her, til mit eget virke, hvor borgerne konstant må forholde sig til funktionstab, tab af nære relationer og gennemgribende livsforandringer såsom flytning til plejebolig. Ofte mødes de af en kultur, hvor rehabilitering er synonymt med genoptræning af evnen til for eksempel at klare støvsugning eller spising på egen hånd. Her i den rehabiliteringspsykologiske retning finder jeg støtte i mit overordnede musikterapeutiske perspektiv; at mennesket også må mødes i sine følelser og støttes i sin selvforståelse for at kunne mestre livet, som det er blevet til lige nu, for at opretholde eller genfinde et vist mål af motivation og livsglæde. Musikterapien har brug for at stå sammen med nogen i sin insisteren på dette. Jeg synes godt, vi kan stå sammen med rehabiliteringspsykologien.

Tales from the Music Therapy Room. Creative Connections

Anmeldt af **Sofie Buchhave**, cand. mag. i musikterapi. Ansat ved Psykiatrisk Center Sct. Hans. Kontakt: sofiebuchhave@gmail.com

Claire Molyneux (ed.) (2018). *Tales from the Music Therapy Room. Creative Connections*. Jessica Kingsley Publishers, London, 168 sider. Pris: 134 kr (paperback/e-bog).

Når jeg som musikterapeut sidder og skal skrive journalnotater på mit arbejde i Region Hovedstadens Psykiatri kan jeg blive ramt af en usikkerhed omkring de musikterapifaglige ord; hvad er det musikterapeutiske dokumentationsprog, og hvordan formidler jeg bedst muligt musikterapien i en sundhedsfaglig kontekst? Denne spænding rammer lige ind i musikterapiens udfordring med at etablere og beskrive sig som en anerkendt profession. Skal vi mime lægevidenskabens sprog og satse på effektmålinger, eller skal vi beskrive vores praksis med særlige musikterapeutiske termer, som vi med fordel kan formidle til omverdenen? Dilemmaet omkring med hvilket sprog og i hvilken genre musikterapien skal beskrive sig selv, er omdrejningspunktet for antologien *Tales from the Music Therapy Room. Creative Connections* (Molyneux ed. 2018). Redaktøren, den britiske musikterapeut Claire Molyneux, skriver i sin indledning: *“The stories reflect a desire to re-position music therapy writing outside a particular approach, academic*

language or workplace structure, seeking the freedom to write in a way that speaks more closely to the experience of practice” (Molyneux, s.17). Teksterne i antologien søger således at finde en form for formidling, der kan komme helt tæt på praksis, som den opleves. Bidragyderne er musikterapeuter fra New Zealand, hvor Molyneux i årene 2005 - 2017 boede og arbejdede ved universitetet i Auckland. Alle bidragydere bearbejder og beskriver i kreativ form en oplevelse i musikterapi, som bevægede dem. Formålet med antologien er nemlig ifølge Molyneux at formidle musikterapipraksis gennem en bred vifte af kunstneriske tekstfremstillinger; essays, lyrik, prosa og selvbiografisk tekst – og dermed bidrage til den allerede eksisterende litteratur og forskning herom. Blandt andre nævnes Carolyn Kenny og Mary H. Rykov, som på hver sin måde har markeret sig inden for kunstbaseret formidling og forskning.

Efter et forord og en indledning fordeler antologiens tekster sig i tre dele.

‘The Therapy Room’ er første del, hvor de fysiske rammer for musikterapien beskrives. En tekst beskriver duften og temperaturen, som terapeut og klient oplever, da de entrerer lokalet: *“We smell a slightly stale aroma from a lack of ventilation throughout the day (...) The wall heater is small and loud as it takes 15 minutes to warm the room (...) this well-loved space is ready for another adventure”* (Libby Johns, s.40). Et andet sted foregår musikterapien i en dagligstue ved siden af tv-skærmen og vasketøjet og blander sig med hverdagslivet. Antologiens første del søger at levendegøre rummenes karakteristika i form af dufte, lyde og farver, og vækker derudover genklang ind i danske musikterapeuters forskelligartede ansættelsesforhold og (fysiske) arbejdsvilkår, samt den omstillingsparathed, der ofte er et vilkår i forbindelse med projektafsættelser og blandt selvstændige musikterapeuter.

Den midterste del: ‘Poems and Stories from Music Therapy’ præsenterer forløbsbeskrivelser med børn, unge og voksne, samt transskriptioner af improvisationer og sange fra praksis. I et digt møder vi et barn, som til trods for somatiske tilbagefald gennem hele musikterapiforløbet bevarer sin interesse for lyden af klokker (Marie Willis, s.90). I en længere prosatekst skrevet af Libby Johns møder vi Dexter, som nyder at improvisere i femdel taktart på klaveret, og hvor teksten veksler mellem praksisnoter og efterfølgende refleksioner fra musikterapeuten. Denne del af antologien sætter fokus på den variation af arbejdsopgaver, som musikterapeuter er i berøring med i deres praksis; heriblandt arbejde med pårørende, forældre-barn relation, socialpædagogiske indsatser uden for musikterapien, den kliniske improvisation eller arbejdet som korleder. Teksterne giver således et bredt indblik i musikterapeuters

faglighed og tilpasningsdygtighed. Prosaformen giver mulighed for tempo og dynamik i praksisbeskrivelserne og tillader at dvæle ved det specifikke indhold i sessionen, samtidig med at bygge bro til en bredere analytisk fortolkning – noget jeg eksempelvis oplever i teksten “Only Connect” af Claire Molyneux (s.113).

Antologiens sidste del ‘Personal Journeys’ indeholder forskellige historier fra musikterapeutens perspektiv. Et bidrag af Ajay Castelino fortæller om ambivalensen fra at skifte sin faglige identitet som musiker ud med den som musikterapeut. I et digt fortæller Nolan Hodgson om betydningen af hans kulturelle og historiske ophav som *Māori* (oprindeligt folk i Aotearoa New Zealand). Antologiens sidste tekst er et digt skrevet af Carolyn Ayson. Digtet nuancerer nogle af de opmærksomhedspunkter, som Ayson selv har erfaret og derfor ønsker at dele ud af; eksempelvis betydningen af humor, musikterapeutens evne til selvomsorg og ambivalensen omkring at skulle afrunde et terapiforløb. Teksterne i den sidste del af antologien er hver især interessante, og viser forskellige former for selvrefleksion hos terapeuten. Imidlertid er det særligt de lyriske tekster som skinner igennem, fordi de tilbyder pauser og tid til refleksion hos læseren, hvilket er en pointe, som Molyneux netop betoner i antologiens indledning, hvor hun citerer Jeanette Winterson (2011), som skriver: *“When we write, we offer the silence as much as the story. Words are the part of silence that can be spoken”* (s.23). I mine øjne er det særligt de lyriske tekster, som formår at invitere stilheden indenfor.

Samlet set er antologien et kreativt og kunstnerisk indspark i musikterapilitteraturen, der giver mig lyst til at læse, og selv at skrive, mere af samme slags. Den henvender sig til

musikterapeuter, som er nysgerrige på kreativ tekstformidling af musikterapi, som et muligt supplement til bearbejdning og formidling af praksis til klienter, kollegaer og pårørende. Klientgruppen i bogen er overvejende børn og unge inden for specialområdet, men teksternes prosastil er så indbydende og levende, at alle med hang til poesi vil finde inspiration på siderne uanset musikterapeutisk specialisering.

Molyneux argumenterer at antologien ikke søger at deltage i debatten *for* eller *imod* en kunstbaseret forskningspraksis, men at den nærmere er opstået ud fra et personligt behov om at "dele poesien fra de musikterapeutiske møder" (s.13, egen oversættelse). Som jeg læser antologien, oplever jeg imidlertid, at den netop taler ind i kritikken af en ren lægevidenskabelig dokumentationspraksis, og at den argumenterer for mere kunstbaseret tekst i musikterapeuters formidlingspraksis.

Bogen er visuelt flot, med små illustrative kunstværker lavet specifikt til udgivelsen af de to billedkunstnere Robina Adamson og Anne Bailey, fra Aotearoa New Zealand. Tekstforfatterne er: Alison Talmage, Ajay Castelino, Carolyn Ayson, Claire Molyneux, Heather Fletcher, Libby Johns, Marie Willis, Nolan Hodgson, Roger Hicks, Shari Storie, og et forord skrevet af Sarah Hoskyns.

Antologien lykkes med at præsentere en bred palet af kunstnerisk tekst, som kan inspirere musikterapeuter på tværs af geografi og klientgruppe. Antologien inviterer sin læser helt med ind i musikterapeutens maskinrum i forhold til skriftlig bearbejdning og dokumentation af praksis. Det er forfriskende, smuk og meningsfuld læsning.

Retningslinjer for bidrag:

Tidsskriftet Dansk Musikterapi modtager gerne artikler om forskning, praksis, rejsebeskrivelser, boganmeldelser, debatoplæg og andet med relevans for musikterapeutisk arbejde. Redaktionen afgør relevansen i forhold til det enkelte nummer af tidsskriftet. Endvidere forbeholder redaktionen sig ret til mindre ændringer, mens forslag til større ændringer forelægges forfatteren. Læserprofilen for tidsskriftet er såvel musikterapeuter som andre faggrupper med interesse i musikterapi.

Alle bidrag forsynes med en forfatterpræsentation, som indeholder navn, uddannelse og ansættelsessted samt mailadresse. Det er forfatterens ansvar, at etiske hensyn til anonymisering af fortroligt materiale er overholdt, samt at sørge for godkendelse til at publicere evt. billedmateriale.

Bidrag afleveres i Word, 12 pkt. uden tabuleringer. Billedmateriale, tabeller eller grafer skal sendes i en adskilt fil, nummereres og tilføjes en kort informerende tekst som fx, "fig. 1 Oversigt over søvnmønstre." Husk at skrive hvor omtrent i teksten figurer etc. skal stå. Hvis artiklen indeholder case-vignetter, er det en god ide at give disse en kort overskrift.

Redaktionen har udarbejdet specifikke retningslinjer for henholdsvis peer review af artikler, boganmeldelse og reference- & litteraturlister. Retningslinjerne findes 'for skribenter' på <http://www.danskmusikterapi.dk/tidsskriftet-dansk-musikterapi/>

Deadline for almindelige bidrag er 1. januar for forårsnummeret og 1. august for efterårsnummeret. Deadline for bidrag der ønskes peer reviewed er henholdsvis 1. december og 1. juni.

Bidrag sendes til dmt.redaktion@gmail.com som vedhæftede filer.

Redaktionelt <i>Redaktionen</i>	2
Musik og ord, der bevæger <i>Anne-Mette M. Jensen og Hugo Jensen</i>	3
Indtryk fra "Fields of Resonance" <i>Astrid Faaborg Jacobsen og Sofie Binow Andersen</i>	8
Highlights fra udviklingskonferencen om musik og sundhed <i>Ilan Sanfi og Inge Kolind</i>	13
Mødedøjeblikke i indre landskaber <i>Betina Snebang</i>	19
Stafetten <i>Catharina Messell</i>	23
Demensplejesange som musikterapeutisk metode <i>Poul Ilsoe</i>	26
Ny forskning i musikterapi <i>Hanne Mette Ochsner Ridder</i>	30
Om fjernlån <i>Helle Brink</i>	35
Flot gave til musikterapiuddannelsen <i>Hanne Mette Ochsner Ridder og Stine Lindahl Jacobsen</i>	37
Bog anmeldelse: Rehabiliteringspsykologi <i>Niseema Marie Munk-Madsen</i>	38
Bog anmeldelse: Tales from the Music Therapy Room <i>Sofie Buchhave</i>	41

Abonnér på **TIDSSKRIFTET** **DANSK MUSIKTERAPI**

- Hold dig opdateret om nyeste forskning og praksis – god læselyst!
- Relevant for musikterapeuter og andre med interesse for musikanvendelse som pædagogisk eller sundhedsfremmende middel
- Abonnér som privatperson, institution eller bibliotek
- Tidsskriftet findes både fysisk og elektronisk og udgives af Dansk Musikterapeutforening 2 gange årligt
- Læs og bestil på: www.danskmusikterapi.dk

